

**КОНВЕНЦИОНАЛНАТА
ПРЕСТЪПНОСТ В БЪЛГАРИЯ
РАВНИЩА И ТЕНДЕНЦИИ**

**ЦЕНТЪР ЗА
ИЗСЛЕДВАНЕ НА
ДЕМОКРАЦИЯТА**

Автори:

Д-р Емил Ценков, Главен експерт, Европейска програма, Център за изследване на демокрацията

Тихомир Безлов, Главен експерт, Социологическа програма, Център за изследване на демокрацията

и със съдействието на

екипа на социологическата агенция „Витоша Рисърч“

Центърът за изследване на демокрацията благодари за оценките и предложенията на:

Данаил Петлешков, съветник на Генералния комисар на МВР

Европейски съюз

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Тази публикация се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

ISBN: 978-954-477-161-4

© 2009, Център за изследване на демокрацията
ул. „Александър Жендов“ 5, 1113 София
тел.: (+359 2) 971 3000, факс: (+359 2) 971 2233
www.csd.bg, csd@online.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод	5
Първа глава. Характеристика и тенденции при основните престъпления	13
1. Автомобилни кражби	13
2. Кражби с взлом	16
3. Грабежи	17
4. Кражби на лично имущество	19
5. Сексуални престъпления	20
6. Нападения срещу граждани	22
Втора глава. Гражданите и полицията	25
1. Заявяване на престъпленията от потърпевшите	25
2. Оценка на работата на полицията	29
Приложение 1. Методология и основни теми в Националното изследване на престъпността	35
Приложение 2. Разпределение на характеристиките на видовете престъпления по социо-демографски фактори	37

УВОД

Конвенционалната престъпност съставя основния масив на престъпленията, а нейното равнище и тенденции определят състоянието и промените в общата криминогенна обстановка в страната. От друга страна, необходимостта от повишаване ефективността на правозащитните органи в борбата срещу престъпността като цяло се превърна в един от най-наболените приоритети след влизането на България в Европейския съюз. В тези условия както оценката за равнищата на конвенционалната престъпност в страната, така и оценката за дейността на полицията вече не са монопол на съответните специализирани държавни институции. Всичко това още повече налага конвенционалната престъпност да се оценява в нейната динамика чрез общопризнати стандарти, критерии и подходи.

Един от основните проблеми, свързани с престъпността, е недоверието към официалните данни, които се обявяват, събират и обработват от структурите на Министерството на вътрешните работи (МВР). МВР е една от най-централизираните държавни институции, тя се ръководи от ключови за управляващите партии политици; партийните интереси изискват позитивни послания, т.е. данни, показващи намаляваща престъпност. Подобна е ситуацията и в различните служби на МВР. Намаляващата престъпност обикновено се разглежда като признак за повишаваща се ефективност на тяхната работа. Така данните за криминалната ситуация в страната и за начина, по който тези данни се събират и интерпретират, се превръщат в нещо повече от технически проблем.

Възможността за компрометиране на данните за престъпността не е единственият проблем, свързан с тяхната достоверност. В чисто технически аспект основният въпрос е дали административната система, създадена за регистриране и отчитане на информация за престъпността, е в състояние точно и адекватно да отразява реалната криминогенна ситуация, т.е. правилно да регистрира и отчита всички извършени на територията на дадена държава престъпления за определен период. Пълна достоверност би била налице, ако гражданите адекватно „разпознават“, всички извършени срещу тях престъпления, ако всяко „разпознато“, престъпление се докладва и ако административната система за регистрация „осчетоводява“, всички подадени към нея сигнали.

Световният опит в това отношение показва, че: 1) невинаги гражданите разбират, че срещу тях е извършено престъпление; 2) невинаги „разпознатите“, престъпления се заявяват в полицията; 3) в много системи на регистрация действат „филтри“, обусловени от административни и/или политически интереси, т.е. част от заявените от гражданите престъпления не се регистрират. Съществени за точното отчитане на реалното равнище на престъпност са вторият и третият фактор, означавани съответно с термините латентност и полицейски филтри.

Явлението „латентност“ е налице при повечето видове престъпления и е обстойно изследвано в криминологията. Като правило латентността зависи от сериозността на престъплението, отзивчивостта на полицията (състоянието на отношенията между гражданите и полицията) и впечатленията на гражданите за ефективността на действията на правоприлагащите органи. Ако дадено престъпление злепоставя личността (при изнасилване или корупция), отношенията между гражданите и полицията са проблематични или сред обществеността доминира представата, че правоприлагащите органи са слабоефективни, като правило латентността за съответното престъпление е висока. Например при даване на подкуп и двете страни в съответната сделка са отговорни пред закона и поради това латентността е близка до 100% (вероятността някой да докладва, че е дал подкуп, е изключително малка). От гледна точка на данните за реалното равнище на престъпността латентността е фактор, който при равни други условия води до намаляване на отчитаното равнище на престъпност.

Полицейските филтри също допринасят за разминаване между реалното и отчитаното равнище на престъпност. Механизмът на намаляване на броя на отчетените престъпления обаче е друг. Тук става дума за преднамерени действия на служители, които обезкуражават граждани, изразили готовност да заявят дадено престъпление, или за действия, при които чрез административни техники докладвани престъпления в крайна сметка не влизат в отчетността.

Неотчитането на значим брой престъпления от съществуващите административни системи поради действието на явленията латентност и полицейски филтри е проблем в повечето страни в света. Нещо повече, поради латентност, дори дадена административна система да е идеална, т.е. да изключва полицейски филтри и/или директна манипулация на данните, отчитаното от нея равнище на престъпност съществено ще се разминава с реалното. Поради това повечето изследователи и политици отчитат необходимостта от използване на алтернативни начини за измерване на реалното равнище на престъпността. Използването на подобни подходи е обусловено най-малко от две причини. Първо, повишава се доверието на обществеността, че изпълнителната власт не манипулира данни в своя изгода. Второ, в изследователски и в технически аспект става възможно да се навлезе в дълбочина на взаимодействието между обществеността и правоприлагащите органи, като се изследва комбинацията от фактори, обуславяща едно или друго равнище на латентност.

Виктимизационните изследвания, които в световен мащаб имат над 30-годишна традиция, се разглеждат като метод и подход, който измерва относително точно реалното равнище на престъпност на дадена страна. Използваната методология е подобна на добре развитите маркетингови и демоскопски изследвания и се основава на случайни извадки, представителни за населението. Събираната чрез тези изследвания информация е достатъчно надеждна и точна, за да дава основания от нея да се правят изводи за реалното равнище на престъпност. Основните предимства на виктимизационните

проучвания от този тип пред полицейската статистика могат да се резюмират като:

- при проучванията определящо е значението на личния опит и независимостта при събиране на информацията (спрямо съответните държавни институции) и
- публична верификация, т.е. възможността на всеки да направи справка с въпросниците и извадките на проучването.

Именно тези предимства станаха очевидни по време на изследванията през периода 2000 – 2001 г. Макар че изострянето на политическата ситуация беше наложило мнението, че престъпността нараства, отговорите на респондентите опровергаха тезата за увеличаването ѝ.

Поради тези съображения Центърът за изследване на демокрацията полага усилия за въвеждането на виктимизационни изследвания в измерването и анализа на конвенционалната престъпност. Тези изследвания са и отправна точка в опита да се стимулира градивна политическа дискусия по проблемите на конвенционалната престъпност – нейните равнища и тенденции – в контекста на оценката на работата на правозащитната система и насоките на нейното реформиране.

По този начин, от една страна, се използва надежден метод на измерване и от друга, се елиминират институционално-политическите и ведомствените интереси данните за престъпността да бъдат деформирани в една или друга посока.

В България подобни изследвания за пръв път бяха реализирани през 1997 г. от ООН в София. След политическата и икономическата криза през 1996 – 1997 г. екип на Центъра за изследване на демокрацията, участващ в проекта на ПРООН „Ранно сигнализиране“, въведе блок с виктимизационни въпроси в месечните си изследвания. Опитът показва, че този тип изследване е устойчив и надежден инструмент, който до голяма степен е независим от текущата политическа конюнктура и, което е не по-малко важно, дава информация за личния опит на гражданите, а не се ограничава само със стандартните обобщения. Една от основните линии на анализа на данните от виктимизационните изследвания е съпоставката на получената информация с обобщените данни на полицейската статистика.

Национални изследвания на престъпността (НИП) съпоставят полицейската статистика и виктимизационните изследвания и търсят сравнимост с развитите западни страни. НИП използва методика, разработена от Междурегионалния институт за изследване на престъпността и правосъдието на ООН при изготвянето на международните изследвания на жертвите на престъпления (МИЖП) – ICVS, както и на Международно изследване на престъпленията в бизнес сектора (МИПБС) – ICBS. Тази методика дава добра възможност дискусията за състоянието на престъпността в страната да се базира на обективни критерии (конкретни данни), а не да отразява представите на политическия елит или на други специфични професионални групи, свързани с правоприлагащите институции.

Таблица 1. Полицейска статистика и виктимизационни изследвания¹

	Статистика на МВР	Изследване на жертвите
Цели	Предоставя на органите на МВР статистика на престъпността, подпомагаща изпълнението на техните задачи.	Предоставя по-цялостна информация за престъпността, включвайки нерегистрирани или незааявени в полицията престъпления.
Видове престъпления	Всички престъпления, включени в Наказателния кодекс: <ul style="list-style-type: none"> • престъпления против личността (вкл. убийства, изнасилвания, телесни повреди и др.); • престъпления против собствеността (кражби и др.); • общо опасни престъпления (кражба на МПС, палеж, престъпления, свързани с наркотици, престъпления по транспорта и др.); • икономически престъпления. 	Срещу домакинствата и гражданите – 11 категории престъпления: <ul style="list-style-type: none"> • кражби на и от автомобили, увреждане на автомобили; • кражби на мотопеди и кражби на велосипеди; • взломни кражби и опити за взломни кражби, кражби на лични вещи; • грабежи, сексуални престъпления, нападения/заплахи. Срещу фирмите – 11 категории престъпления: <ul style="list-style-type: none"> • кражби от служител или външно лице; • измами от служител или външно лице; • грабежи; • заплахи/рекет.
Начин на събиране на данни	Полицията регистрира: <ul style="list-style-type: none"> • престъпления, заявени от граждани; • престъпления, оповестени от публични източници. 	Извадково изследване, основано на интервюта: събират се данни за лица или домакинства, които са станали жертва на престъпления, независимо дали са били, или не са били заявени на полицията и регистрирани от нея.
Стойности, измерващи престъпността	Брой престъпления на 100 000 души	<ul style="list-style-type: none"> • Брой жертви на 100 души (превалентност). • Брой престъпления на 100 души (инцидентност).
Представителност	Голяма – над 100 000 престъпления се регистрират годишно	Интервюира се представителна извадка от минимум 1100 души от цялата страна. В САЩ извадката е от 60 000 души, във Великобритания – 46 000. МИЖП и МИПБС разчитат на извадки от 1200 – 2000 души.
Честота на събираните данни	Ежедневно	Ежегодно от 1997 г. насам – национални изследвания са правени през 2001 и 2005 г. (НСИ); 2002 г. (Витоша рисърч); 2003 г. (НЦИОМ); 2004 и 2005 г. (Витоша рисърч); 1997 и 2000 г. само за София (Витоша рисърч); 2004 г. само за Варна (Варненски свободен университет).
Разлики	Включва престъпления срещу фирми, държавна и общинска собственост, жертви под 15-годишна възраст.	Изключва престъпления срещу държавна и общинска собственост; жертви под 15-годишна възраст; престъпления в МВР и армията.

¹ Вж. Тенденции на престъпността в България 2000 - 2005, Център за изследване на демокрацията, С., 2006.

Националното изследване на престъпността (2009 г.)² очертава параметрите на криминалната ситуация през предходната година – в случая 2008 г.

Изследователският метод, чрез който е получена информацията, е персонално стандартизирано интервю, което дава възможност да се осигури надеждна информация за нивото на заявената и „скритата“ престъпност в обществото, като на респондентите е гарантирана пълна анонимност.

В проведените досега НИП е получена информация за престъпления, на които респондентите са били жертви през последните 5 години, през предходната година и/или в годината на провеждане на изследването. Получените през февруари 2009 г. данни за извършените през предходната година престъпления се отнасят за периода януари – декември 2008 г., а за престъпленията през последните пет години – за периода 2004 – 2009 г.

Основните теми, които бяха предмет на изследване, са представени в обобщен вид в таблица 2.

ТАБЛИЦА 2. ОСНОВНИ ТЕМИ В НАЦИОНАЛНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ НА ПРЕСТЪПНОСТТА

Престъпления срещу гражданите през последните 5 години	Кога	Колко пъти (миналата година)	Къде	Уведомихте ли полицията	Подробности за съобщаването	Сериозност на инцидента	Помощ за жертвите	Допълнителни въпроси
Престъпления срещу собствеността								
Кражби на автомобили	•	•	•	•		•		•c, f
Кражби от автомобили	•	•	•	•	•	•		•c, f
Умишлено повреждане на автомобили	•	•	•	•	•	•		
Кражби на велосипеди	•	•	•	•		•		
Взломни кражби	•	•		•	•	•	•	•c
Опити за взломни кражби	•	•		•	•	•	•	
Взломни кражби от вили и прилежащи помещения	•	•		•	•	•	•	•c
Престъпления срещу личността								
Грабежи	•	•	•	•	•	•	•	•d
Кражби на лично имущество/ джебчийски кражби	•	•	•	•		•		•e
Сексуални престъпления	•	•	•	•	•	•	•	•d
Нападения/заплахи	•	•	•	•	•	•	•	•d

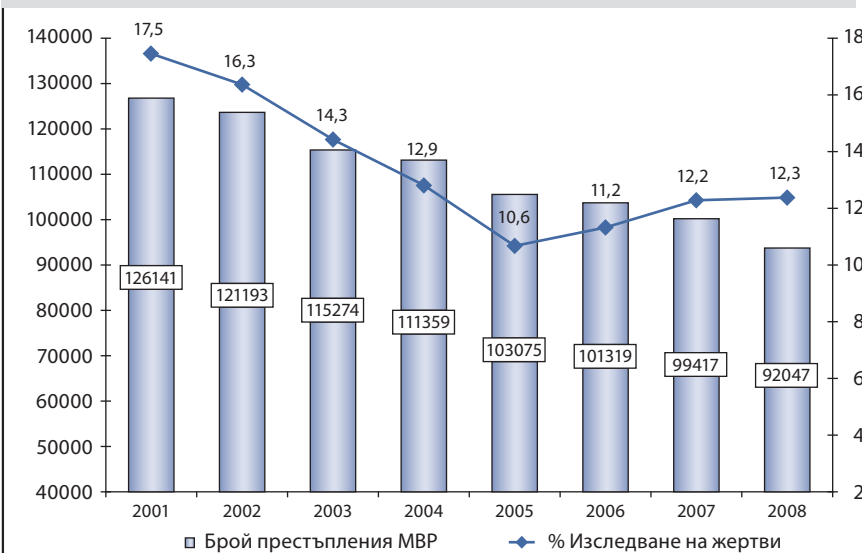
Източник: НИП 2009.

² Докладът е национално представително изследване, включващо населението на възраст 15 и повече години. Полевата работа бе проведена през февруари 2009 г. Обемът на осъществената извадка е N = 2500. Големината на извадката позволява да бъдат анализирани и данните за по-слабо разпространени престъпления.

Според НИП 2009 през изминалата година 12,3% от домакинствата в страната са станали жертва на някое от десетте групи престъпления, по които е структурирана анкетата.

Следващата графика показва тенденцията през изследвания период.

ГРАФИКА 1. ПРЕСТЪПЛЕНИЯ СПОРЕД НИП И РЕГИСТРИРАНИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ОТ ПОЛИЦИЯТА

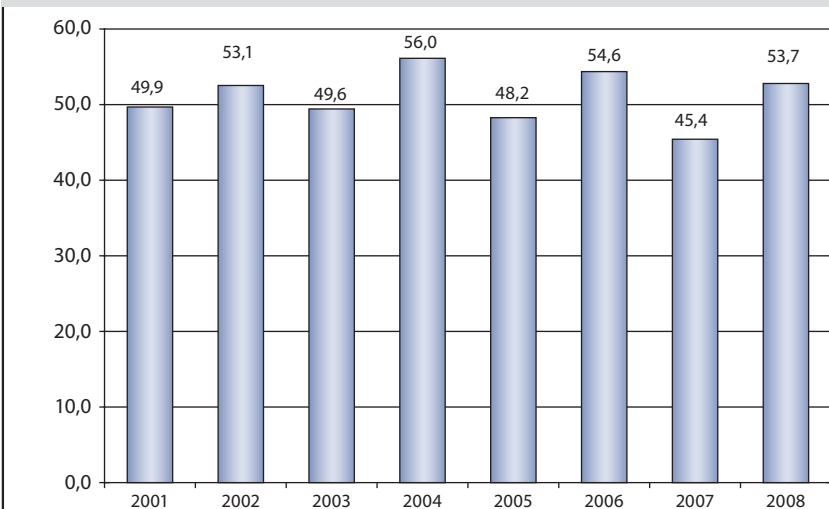

Източник: НИП 2009.

Основните фактори, които влияят върху разликата между броя на регистрираните в полицейската статистика престъпления и действителното равнище на престъпност в страната, са два. На първо място, това е степента на латентност, определяна чрез дела на жертвите на престъпления, които не заявяват за тях в полицията. **Според гражданите недостатъчните усилия, полагани от органите на реда, както и тяхната недостатъчна ефективност, са най-значимите причини за нежеланието на жертвите да уведомяват полицията за извършените престъпления.**

Втори фактор, влияещ върху несъответствието между действителната и регистрираната престъпност, са различните полицейски филтри при отчитане на заявените престъпления. Те са различни при различните видове престъпления и поради това заявени в полицията престъпления невинаги се отчитат от полицейската статистика.

ГРАФИКА 2. ДЯЛ НА ЗАЯВЕНИТЕ В ПОЛИЦИЯТА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ (%)

База: Всички жертви на съответните престъпления през предходната година.

Източник: НИП 2009.

За периода 2001 – 2008 г. дялът на престъпленията, които гражданите докладват в полицията, се запазва почти непроменен.

Чувствителното повишаване на разкриваемостта на престъпленията, подобряването на отношението към пострадалите и увеличаването на публичността за работата на полицията се очертават като най-важни фактори за намаляване на латентността, стабилизиране на доверието в полицията и нарастване на дела на престъпленията, които се съобщават от гражданите.

ТАБЛИЦА 3. СОЦИО-ДЕМОГРАФСКИ ПРОФИЛ НА ЖЕРТВИТЕ НА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ (%)

	Жертви през последните 5 години				Жертви през предходната година			
	НИП 2008		НИП 2009		жертви 2007 г.		жертви 2008 г.	
	не	да	не	да	не	да	не	да
Населено място								
София	56,4	43,6	68,9	31,1	78,4	21,6	85,1	14,9
Областен град	70,6	29,4	74,1	25,9	87,3	12,7	85,5	14,5
Друг град	77,1	22,9	80,0	20,0	88,4	11,6	87,3	12,7
Село	85,4	14,6	86,7	13,3	93,1	6,9	91,9	8,1
Пол								
Мъж	74,7	25,3	77,9	22,1	87,1	12,9	87,0	13,0
Жена	73,3	26,7	78,5	21,5	88,4	11,6	88,3	11,7
Възраст – групи								
15 – 29	73,5	26,5	76,1	23,9	86,2	13,8	85,8	14,2
30 – 59	71,4	28,6	75,0	25,0	86,9	13,1	86,1	13,9
60 +	79,0	21,0	84,8	15,2	90,8	9,2	91,4	8,6
Най-висока степен на завършено образование								
Нямам образование	93,3	6,7	95,1	4,9	95,6	4,4	97,6	2,4
Незавършено основно	84,5	15,5	82,6	17,4	88,1	11,9	88,4	11,6
Основно	81,9	18,1	84,7	15,3	90,7	9,3	91,1	8,9
Средно	73,2	26,8	79,9	20,1	88,3	11,7	88,6	11,4
Полувисше, колеж	63,8	36,2	66,1	33,9	81,6	18,4	80,4	19,6
Висше	63,6	36,4	65,0	35,0	83,2	16,8	81,7	18,3
Доход – групи								
До 250 лева	83,7	16,3	85,0	15,0	91,8	8,2	91,9	8,1
201 – 500 лева	77,3	22,7	83,1	16,9	88,7	11,3	90,2	9,8
501 – 750 лева	73,6	26,4	79,9	20,1	90,1	9,9	88,7	11,3
751 – 1000 лева	66,6	33,4	74,6	25,4	84,1	15,9	84,0	16,0
1001 – 1500 лева	69,6	30,4	65,7	34,3	79,3	20,7	81,4	18,6
над 1500	62,7	37,3	56,9	43,1	80,3	19,7	69,4	30,6

Източник: НИП 2009.

Разпределението на конвенционалните престъпления по типове населени места, пол на потърпевшите и социален статус очертават следната картина.

Най-висок е дялът на жертвите на престъпления през последните 5 години сред жителите на град София (31,1%) и на областните

градове (25,9%). В по-малките градове и селата този дял е значително по-нисък.

Данните за виктимизацията на българските граждани както за последните 5 години, така и за предходната година не регистрират съществени различия във виктимизацията на мъжете и жените.

Делът на жертвите е най-нисък сред най-възрастните. Регистрирана е и зависимостта с увеличаване на образователното равнище да нараства и вероятността от виктимизация.

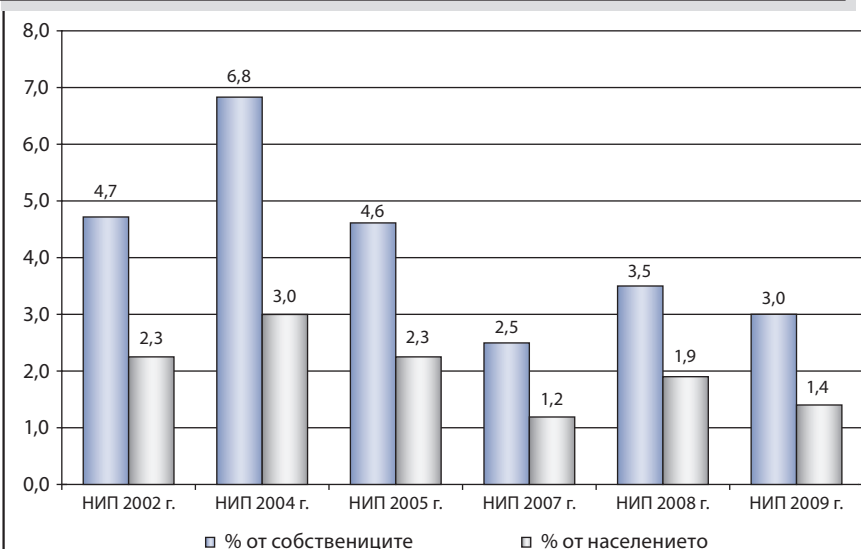
Делът на жертвите на престъпления също е най-голям сред по-заможните слоеве на българското население. Това определя и лицата с най-високи доходи като високорискова група в страната по отношение на риска от виктимизация. В сравнение с 2007 г. през 2008 г. този риск се увеличава.

ПЪРВА ГЛАВА ХАРАКТЕРИСТИКА И ТЕНДЕНЦИИ ПРИ ОСНОВНИТЕ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ

1. АВТОМОБИЛНИ КРАЖБИ

Като цяло данните за кражби на автомобили през втората половина на десетилетието показват запазване на тенденцията към постепенен спад.

ГРАФИКА 3. Дял на жертвите на кражби на автомобили за последните 5 години (%)

База: 2002 г. собственици N = 781, население N = 1615; 2004 г. собственици N = 482, население N = 1101; 2005 г. собственици N = 600, население N = 1202; 2007 г. собственици N = 1127, население N = 2463; 2008 г. собственици N = 1307, население N = 2499; 2009 г. собственици N = 1211, население N = 2500.

Източник: НИП 2009.

През 2008 г. годишната цифра на кражбите на коли в столицата намалява. Обратното се случва в селата и малките градове, където през 2008 г. се забелязва относителен ръст на автокражбите. Това обаче не променя констатацията, че най-много коли се крадат в столицата, която очевидно е важен и доходоносен обект за гостуващи и местни престъпници.

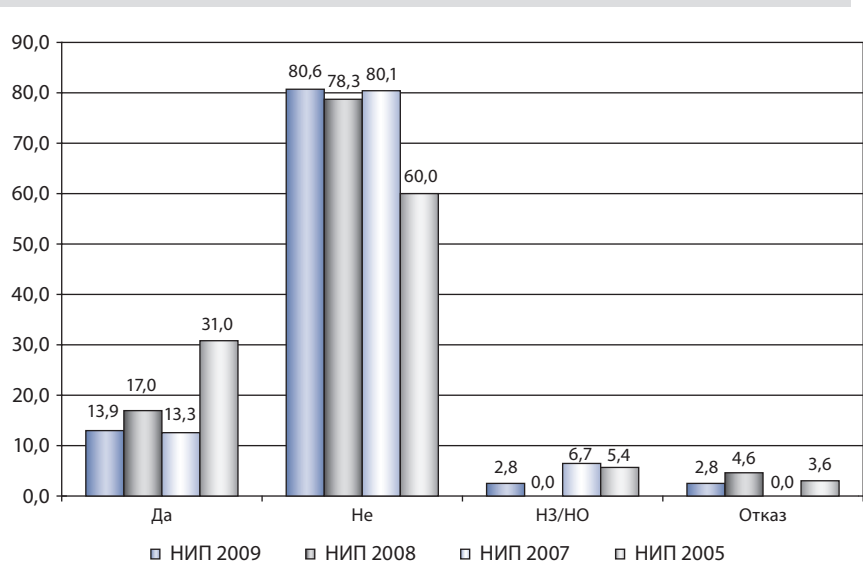
Освен това от експертен анализ на Центъра за изследване на демокрацията³ става ясно, че страната е разделена на няколко по-големи регионални пазара с центрове най-големите градове (София, Пловдив, Варна и Бургас), около които гравитират по-малките градове. На всеки от тези регионални пазари има разли-

чен брой ударни групи, които работят в една или повече мрежи от автокрадци.

При съпоставянето на регионалните пазари се вижда, че София доминира над останалите регионални пазари, като концентрира голяма част от кражбите в страната. Останалите региони, които не могат да се сравняват със столицата по обем и стойност на пазара, разчитат на свързаност с големите градове. Там, където има достатъчно свързани големи градове, черният автопазар е доста развит (например в Пазарджик, Пловдив, Стара Загора, Варна, Шумен, Добрич).

³ Организираната престъпност в България: пазари и тенденции, С., 2007, с. 176.

ГРАФИКА 4. ДЯЛ НА СЛУЧАИТЕ, ПРИ КОИТО Е ПОИСКАН ОТКУП ЗА ОТКРАДНАТИЯ АВТОМОБИЛ (%)

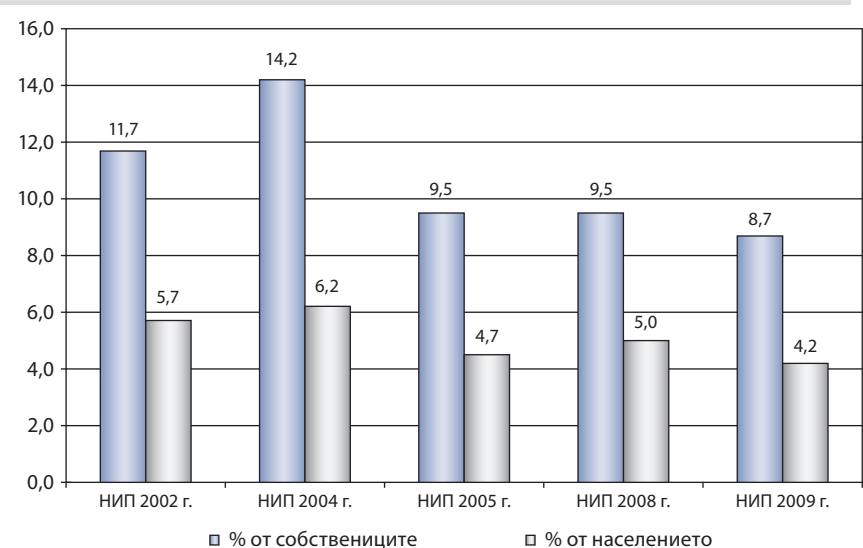
База: НИП 2005 г. N = 28; НИП 2007 г. N = 28; НИП 2008 г. N = 46; НИП 2009 г. N = 36.

Източник: НИП 2009.

Жертвите на подобни кражби най-често са във възрастовата група 15-29 г., при това са сред най-незаможните българи (доход до 250 лв. – 5,6%).

Както се очаква, не са малко и откраднатите луксозни коли, които най-често стават предмет на искания на подкупи. Тук положителна е тенденцията към намаляване дела на откупите, който пада на 14-17% през 2008 г. Разбира се, това не бива да омаловажава факта, че в голяма част от случаите потърпевшите все още предпочитат да плащат откупи. Тази порочна практика не само насърчава подобен тип престъпления, но поражди и други, свързани с финансовите трансакции в сивата икономика.

ГРАФИКА 5. ДЯЛ НА ЖЕРТВЕТЕ НА УМИШЛЕНИ ПОВРЕДИ НА АВТОМОБИЛ ЗА ПОСЛЕДНИТЕ 5 ГОДИНИ (%)

База: 2002 г. собственици N = 781, население N = 1615; 2004 г. собственици N = 482, население N = 1101; 2005 г. собственици N = 600, население N = 1202; 2007 г. собственици N = 1127, население N = 2463; 2008 г. собственици N = 1307, население N = 2499; 2009 г. собственици N = 1211, население N = 2500.

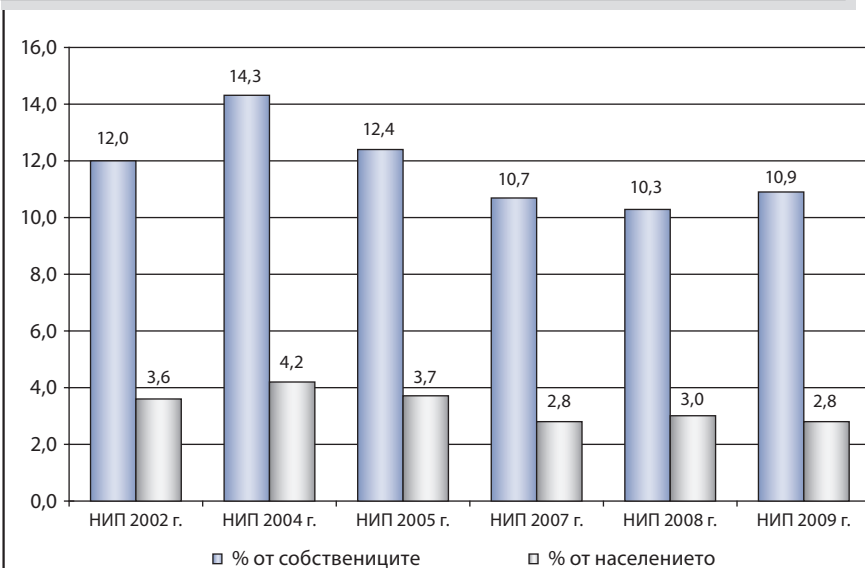
Източник: НИП 2009.

НИП 2009 дава информация и за местата, където най-често има риск да загубите колата си. В София и в другите големи градове това са паркинги и места около дома на жертвата. В по-малките населени места пък кражбите са или в самия дом на жертвата, или в близката околност на града.

Друга категория престъпления са кражбите от коли. При тях се наблюдава постепенно намаляване, което е особено характерно за селата. И тук няма изненади – крадат се предимно аудио- и CD уредби, части на автомобила от типа джанти и гуми, акумулатори, огледала и фарове. Това „дребно-темие“ в автокражбите има и висока латентност – едва половината от пострадалите се жалват на полицията. Все пак е констатирано повишаване на процента, който сега надвишава половината жертви. Онези, които си правят труда да се оплачат, където трябва, имат по-голям

жертви. Онези, които си правят труда да се оплачат, където трябва, имат по-голям

ГРАФИКА 6. ДЯЛ НА ЖЕРТВИТЕ НА КРАЖБИ НА ВЕЛОСИПЕДИ ЗА ПОСЛЕДНИТЕ 5 ГОДИНИ (%)

База: 2002 г. собственици $N = 488$, население $N = 1615$; 2004 г. собственици $N = 325$, население $N = 1101$; 2005 г. собственици $N = 358$, население $N = 1202$; 2007 г.

собственици $N = 650$, население $N = 2463$; 2008 г. собственици $N = 733$, население $N = 2499$; 2009 г. собственици $N = 641$, население $N = 2500$.

Източник: НИП 2009.

шанс да останат разочаровани, отколкото удовлетворени от работата на пазителите на реда и имуществото. Но добрата новина е, че през 2008 г. процентът на недоволството е спаднал на 52% (в сравнение със 72,7% през 2007 г.) и съответно доволните са се увеличили двойно (43,7%).

Обхванати са и случаите на умишлено повреждане на коли. Тук дялът на пострадалите през последните пет години се запазва относително постоянен със слабо изразена тенденция към намаление (статистически незначима).

Само за 2008 г. се наблюдава известно намаление на дела на пострадалите от подобен тип престъпление. Достигнатите стойности обаче са съпоставими с равнищата, регистрирани за предходни години

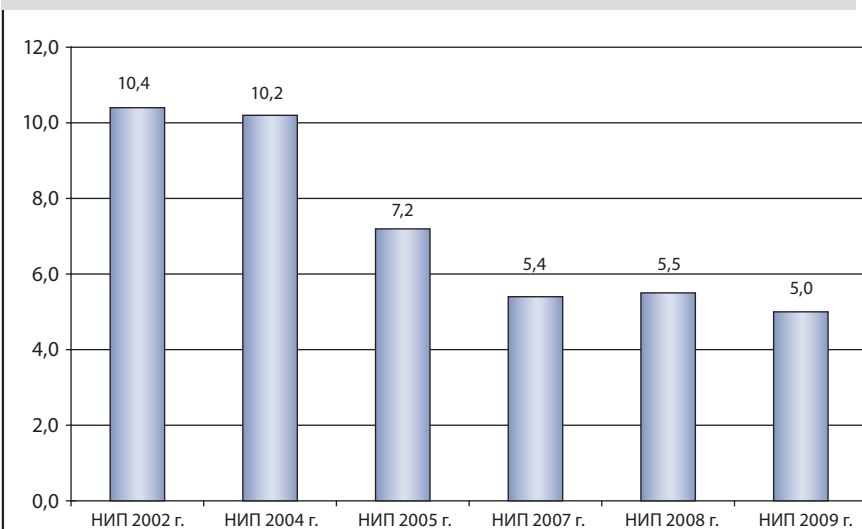
(2003 – 2005 г.), и в този смисъл едва ли може да се говори за съществена промяна на съществуващото положение.

Кражбите на велосипеди в сравнение с кражбите на коли не са толкова типични за България, което обаче означава и че процентът на предпочелите екологично чистия транспорт все още е несъизмерим с този на любителите на двигателите с вътрешно горене. Констатирано е известно намаление на кражбите на велосипеди, които за последните пет години са най-много в София (18%), докато в малките градове са 8,7%, а в селата – 9,8%. Най-засегнатата доходна група е с доходи до 250 лв. (17,9%).

2. КРАЖБИ С ВЗЛОМ

Кражбите с взлом са сред най-разпространените престъпления в страната. Съответно усилията за разкриването на този тип престъпност имат голямо значение за доверието на хората в правозащитните органи и по-конкретно в полицията.

ГРАФИКА 7. ДЯЛ НА ЖЕРТВЕТЕ НА КРАЖБИ ОТ ДОМА ЗА ПОСЛЕДНИТЕ 5 ГОДИНИ (%)

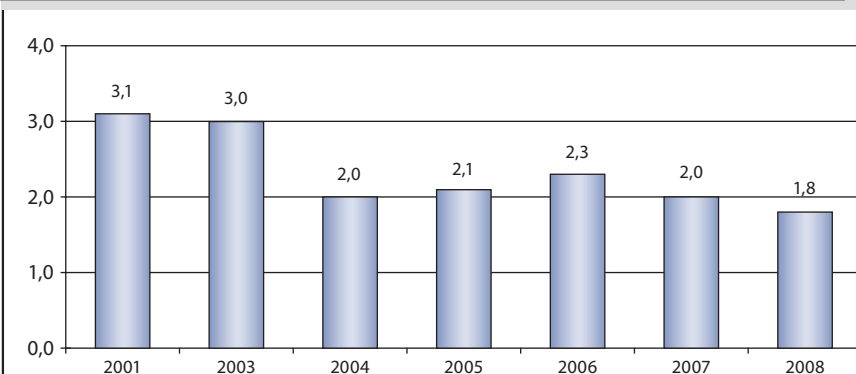
Източник: НИП 2009.

Както се вижда от графиката, през последните 6 години се очертава намаляване дела на тези престъпления, а през последните три години – стабилизирането му на относително ниско равнище.

Що се отнася до показателя „дял на жертвите на домови кражби“, изследването констатира, че от 2004 г. насам той се колебае около 2% от населението на 15 и повече години. През 2008 г. тази стойност е 1,8%.

Рискът домакинството да стане жертва на кражба от дома е сравнително равномерно разпределен в различните социално-демографски групи. Най-голям е той за домакинствата с най-високи и с най-ниски доходи. Най-уязвимата възрастова група са хората в активна възраст. По географски признак рисковете се изравняват за софиянци и за останалите жители на страната.

ГРАФИКА 8. ДЯЛ НА ЖЕРТВЕТЕ НА КРАЖБИ ОТ ДОМА ЗА ГОДИНАТА, ПРЕДХОЖДАЩА СЪОТВЕТНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ (%)

База: 2001 г. N = 1615; 2003 г. N = 1101; 2004 г. N = 1202; 2006 г. N = 2463; 2007 г.

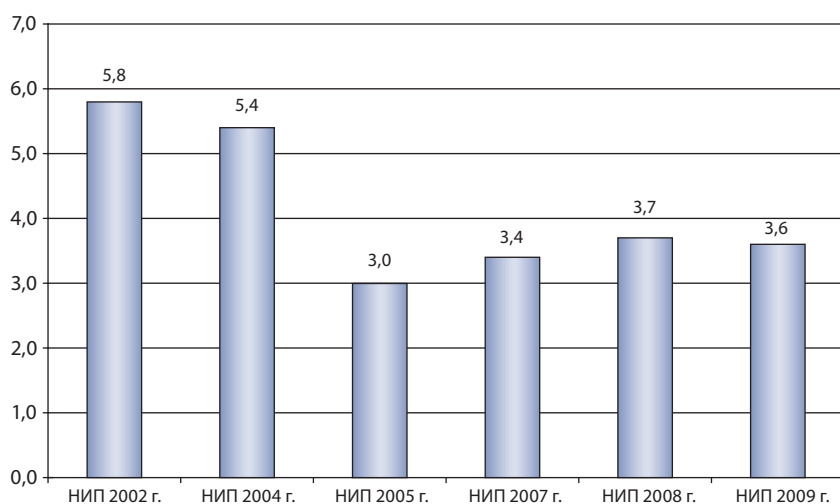
N = 2499; 2008 г. N = 2500.

Източник: НИП 2009.

Отчитат се и **опитите за кражба с взлом**, при които има пострадали. И тук се наблюдава стабилизиране на равнището на тези престъпления през последните три години, като известно увеличаване на техния дял се забелязва през 2008 г., когато жертвите са били 1,6% от респондентите.

Най-много пострадали при опити за кражба с взлом има в София и в областните градове. Данните косвено свидетелстват за това, че все по-важен елемент от този вид престъпления става предварителното изучаване на потенциалните жертви от страна на престъпниците. Съответно жилищата на хората с най-високи доходи са и най-приамлива цел за бандитите – пет пъти повече са опитите за кражба с взлом на луксозните жилища (което съставя 15,3%).

ГРАФИКА 9. ДЯЛ НА ЖЕРТВИТЕ НА ОПИТИ ЗА КРАЖБА ОТ ДОМА ЗА ПОСЛЕДНИТЕ 5 ГОДИНИ (%)

База: 2002 г. население $N = 1615$; 2004 г. население $N = 1101$; 2005 г. население $N = 1202$; 2007 г. население $N = 2463$; 2008 г. население $N = 2499$; 2009 г. население $N = 2500$.

Източник: НИП 2009.

3. ГРАБЕЖИ

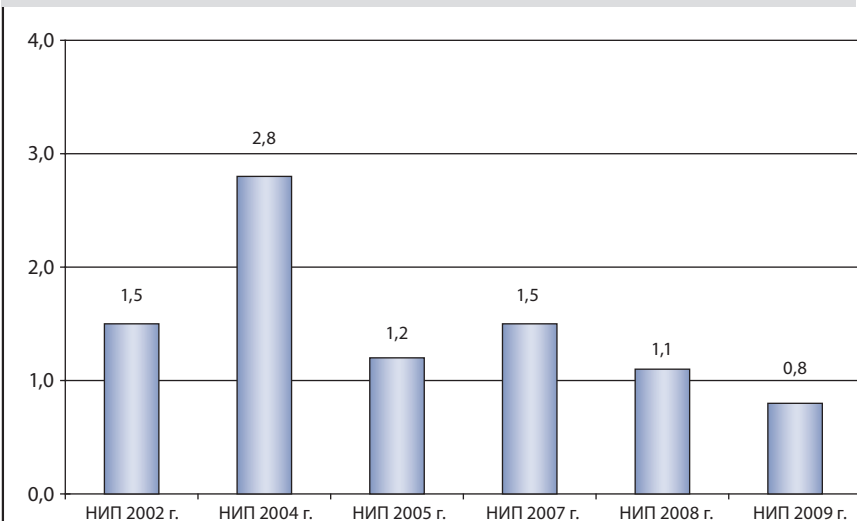
Поради своята природа този вид престъпления се отличават с висока степен на латентност, поради което регистрирането на жертвите на грабежи чрез виктимизационни изследвания дава по-точна представа за разпространеността на грабежите, отколкото данните на полицейската статистика.

Основният извод е, че през последните пет години се наблюдава спад в дела на пострадалите от този вид престъпления. Всъщност 2008 г. бележи най-ниската стойност – под 1%.

Най-голям е рискът да станете жертва на грабеж в София, където този процент е 1,5%, и в големите градове – 1,1%. Профилът на

пострадалите също не изненадва – най-често това са жените поради по-малката вероятност да окажат сериозна съпротива или да надделеят над нападателя/нападателите, както и хората с най-високи доходи (във всеки случай над 1000 лв. месечен доход).

ГРАФИКА 10. ДЯЛ НА ЖЕРТВИТЕ НА ГРАБЕЖИ ЗА ПОСЛЕДНИТЕ 5 ГОДИНИ (%)

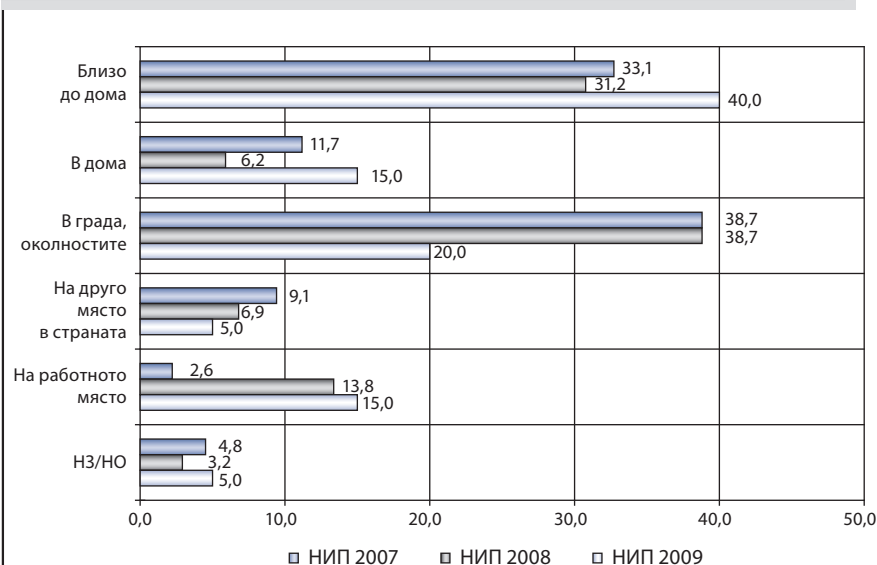
База: 2002 г. население $N = 1615$; 2004 г. население $N = 1101$; 2005 г. население $N = 1202$; 2007 г. население $N = 2463$; 2008 г. население $N = 2499$; 2009 г. население $N = 2500$.
Източник: НИП 2009.

Този вид престъпления се извършват най-често в близост до дома (около половината от всички нападения са именно там). Градската среда и околностите също са сцена на немалко подобни инциденти.

Най-опасни очевидно са въоръжените грабежи, които съставляват около 1/4 от всички грабежи. Обезпокоителното в тези случаи е запазващото се константно ниво на подобни нападения с помощта на оръжие – 25%.

Успешни от гледна точка на грабителите са 3/4 от нападенията, което означава голяма ефективност при отнемане на имущество от техните жертви.

ГРАФИКА 11. МЕСТА, НА КОИТО СЕ ИЗВЪРШВАТ ГРАБЕЖИ (%)

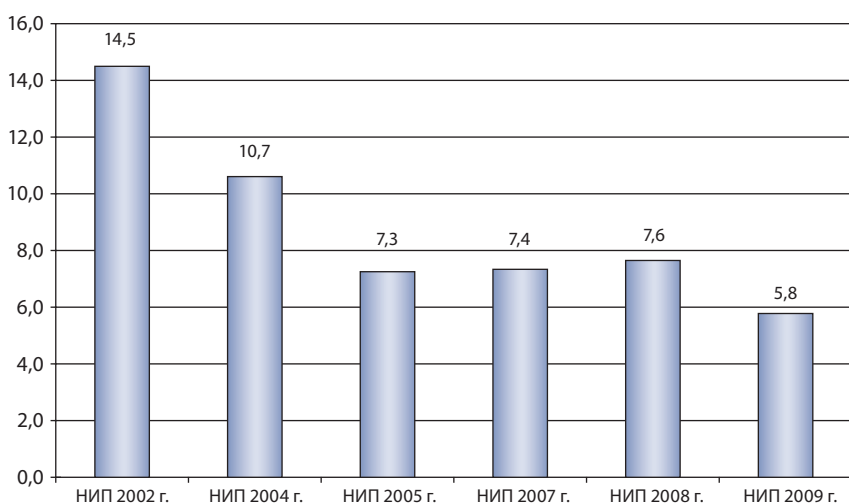
База: НИП 2007 г. $N = 37$; НИП 2008 г. $N = 26$; НИП 2009 г. $N = 20$.
Източник: НИП 2009.

4. КРАЖБИ НА ЛИЧНО ИМУЩЕСТВО

Един от често срещаните видове престъпления срещу личността е кражбата на лично имущество.

Тук тенденцията е противоречива: докато между 2002 г. и 2005 г. жертвите на този вид престъпност са намалели два пъти, през последните 3-4 години тяхното ниво се стабилизира на около 7,5%. Миналата година е отбелязано най-ниското равнище на този вид престъпност.

Графика 12. Дял на жертвите на кражби на лично имущество за последните 5 години (%)

База: 2002 г. население $N = 1615$; 2004 г. население $N = 1101$; 2005 г. население $N = 1202$; 2007 г. население $N = 2463$; 2008 г. население $N = 2499$; 2009 г. население $N = 2500$.

Източник: НИП 2009.

Индикация за възможна бъдеща промяна в тенденциите за този вид престъпления е и почти двойното намаление на дела на жертвите за едногодишен период след две последователни години на увеличение. Тук става дума преди всичко за джебчийски кражби, при които се наблюдава и съответен бум в износа на тези престъпни практики в Западна Европа.

Най-често жертви на джебчийските стават жителите на София – 9,1%, и на областните градове – 8%.

В ползрението на престъпниците най-често попадат хората с най-високи доходи – 13,9%. Съответно възрастовата група,

която дава най-много жертви, е от 15 до 29 години.

При заявяването на кражбите на лично имущество се наблюдава известно увеличение на онези, които се доверяват на полицията. Все пак цели 2/3 от пострадалите не си дават труда да алармират властите. Така от 2003 г. насам съществува незадоволително равнище на заявяването на този вид престъпност.

Най-често към полицията се обръщат жителите на малките градове (52,4%), като мъжете са по-мотивирани от жените – жертви.

При младите делът на заявите престъплението пред полицията се увеличава от 17% за 2007 г. на 33,3% за 2008 г.

Не са настъпили драстични изменения и в преценката на пострадалите за сериозността на извършената кражба на тяхно имущество. През

2008 г. само 28,3% от пострадалите са на мнение, че става дума за много сериозно престъпление. Повечето от тях са представители на малки населени места и имат най-ниски доходи. Това е обяснимо – гражданите с дебели портфейли не обръщат толкова сериозно внимание на дребните загуби от улични джебчии, но за други често загубите са прекалено тежки, за да ни им бъде обърнато внимание.

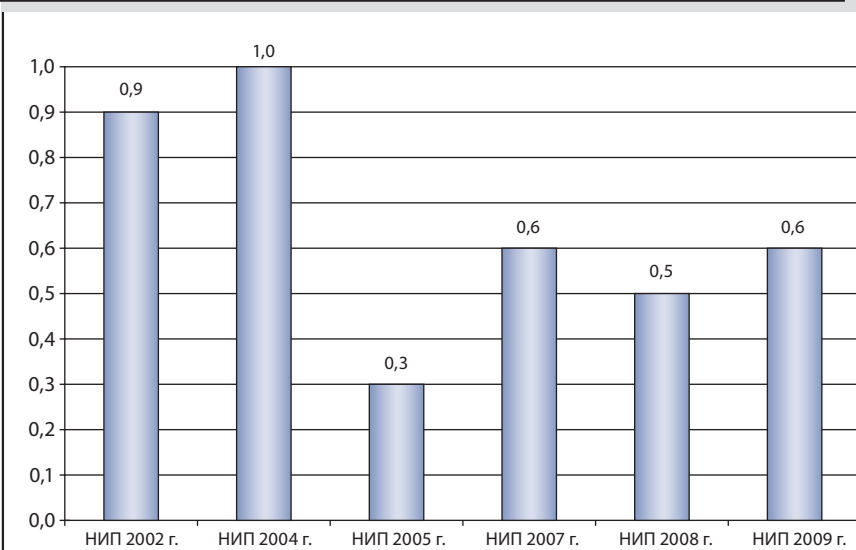
Мотивите на онези, които предпочитат да не се обръщат към полицията, са характерни и за другите видове престъпност – недостатъчно доверие, липса на насърчаващи резултати и др.

5. СЕКСУАЛНИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ

Особеното при този тип престъпления, е че наличните данни не позволяват да се извърши статистически надежден анализ на получените данни – поради все още високите нива на дискретност на жертвите, както и поради различното квалифициране на нападенията. Все пак като цяло може да се направи изводът, че делът на регистрираните жертви на сексуални престъпления като цяло е нисък, но устойчив.

Следващата графика дава представа за преобладаващия тренд.

ГРАФИКА 13. ДЯЛ НА ЖЕРТВИТЕ НА СЕКСУАЛНИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ЗА ПОСЛЕДНИТЕ 5 ГОДИНИ (%)

База: 2002 г. население $N = 1615$; 2004 г. население $N = 1101$; 2005 г. население $N = 1202$; 2007 г. население $N = 2463$; 2008 г. население $N = 2499$; 2009 г. население $N = 2500$.

Източник: НИП 2009.

В таблицата се съпоставят последователните национални изследвания на престъпността по години, отразяващи равнищата на предходната година.

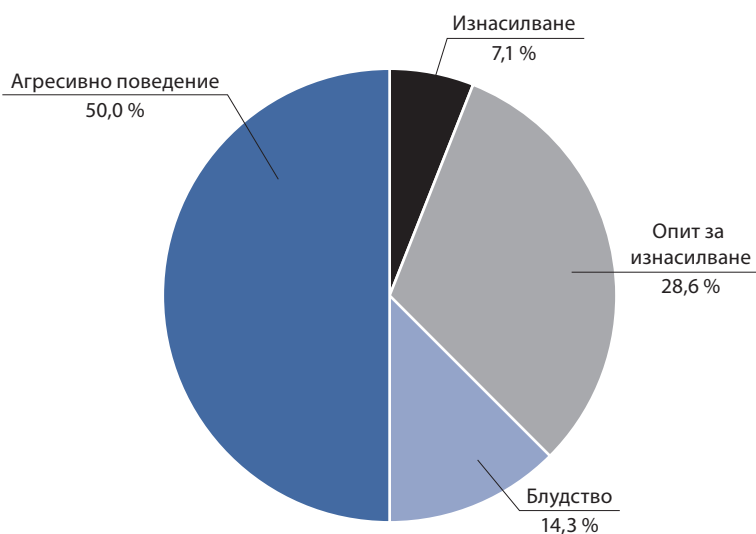
Най-важната индикация тук е общият брой на жертвите на сексуални нападения, който през 2008 г. достига 39 000. Трябва да се има предвид, че този брой се изчислява въз основа на броя на населението в страната на възраст 15 и повече години. В процентно отношение този вид престъпност е достигнала 0,6 процентни пункта.

Изследването разсейва битоващото мнение, че жертвите са само и единствено жените – от сексуално насилие са

се оплакали и мъже, като съотношението жени-мъже е неколкостранно по-малко за мъжете. Обяснима е констатацията, че повечето жертви са млади жени – на възраст между 15 и 29 г., като по-заможните сред тях (над 1000 лв. месечен доход) са и по-често обект на престъпни намерения и действия.

Следващата графика показва характера на сексуалните нападения.

ГРАФИКА 14. Дял на начина, по който жертвите определят престъплението (%)

Източник: НИП 2009.

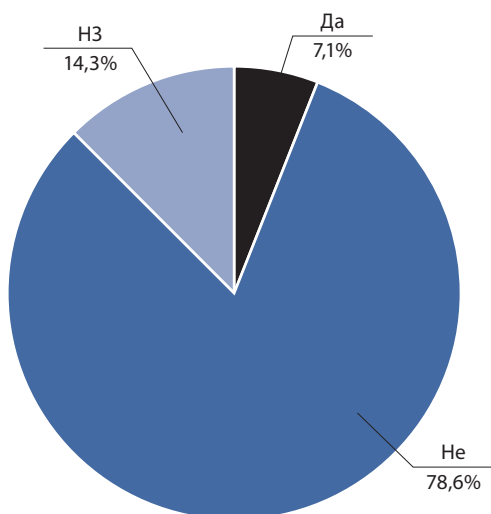
Както се вижда, в повечето случаи става дума единствено за „агресивно поведение“ (50%), а едва в 7,1% от случаите има изнасилване. За сравнение случаите на блудство са двойно повече от изнасилванията.

Най-често извършителят на подобен тип престъпления е един (78,6%), но в 1/5 от случаите извършителите са двама.

Друга характерна черта на тази престъпност е, че в повечето случаи извършителят/извършителите са непознати (57,2%), а едва в 28,6% от случаите жертвата ги познава по име.

Оръжието най-често отсъства при сексуалните нападения, тъй като извършителят разчита на физическо превъзходство над жертвата, която, както видяхме, най-често е млада жена.

ГРАФИКА 15. Носене на оръжие от извършителя на престъплението (%)

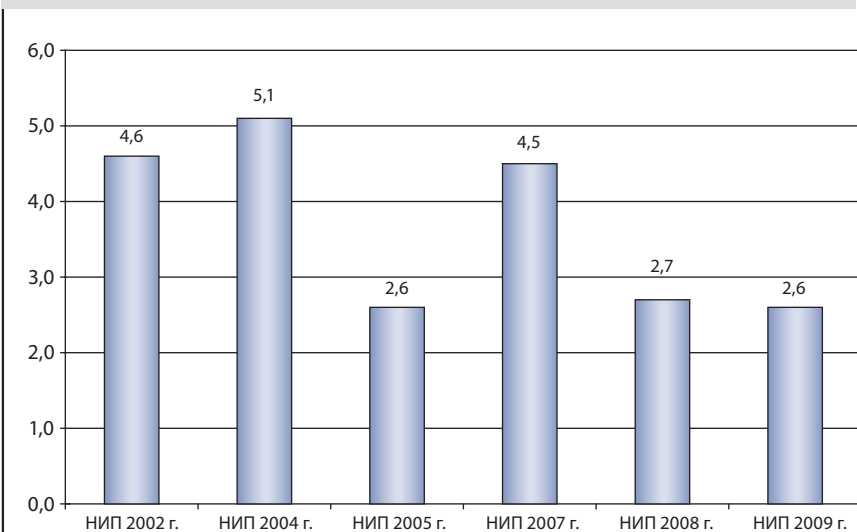

База: 2009 г. N = 14.

Източник: НИП 2009.

6. НАПАДЕНИЯ СРЕЩУ ГРАЖДАНИ

ГРАФИКА 16. Дял на жертвите на нападения/заплахи за последните 5 години (%)

База: 2002 г. население N = 1615; 2004 г. население N = 1101; 2005 г. население N = 1202; 2007 г. население N = 2463; 2008 г. население N = 2499; 2009 г. население N = 2500.

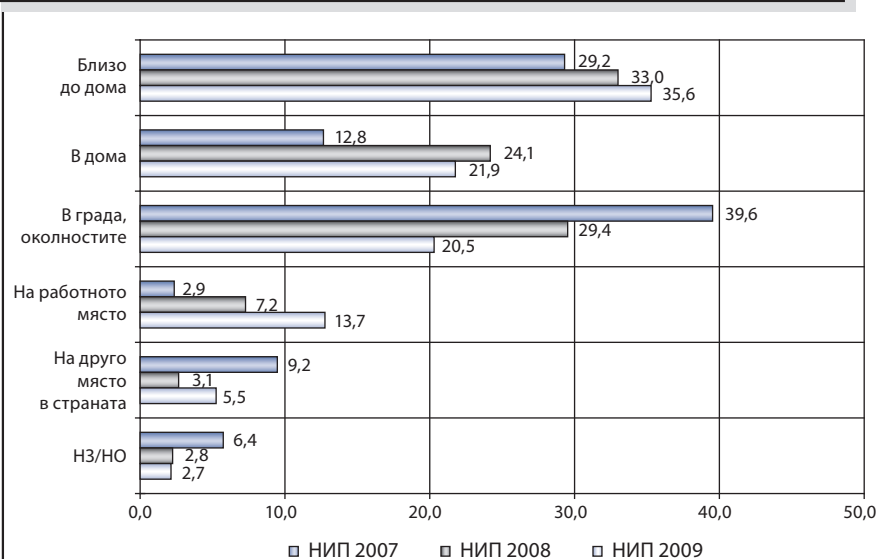
Източник: НИП 2009.

Тази дръзка форма на престъпност срещу личността продължава да бъде сериозен риск за гражданите на страната. Все пак през последните пет години тенденцията е към спад.

Най-сериозен риск да бъдете нападнати съществува в София (4%). Най-много трябва да се опасяват от подобни престъпления хората с най-високи доходи (4,2%).

Също така предвидим е фактът, че жените по-често стават жертви на нападения, което се обяснява с физическото доминиране на бандитите. Рискова е предимно активната възраст (15-59 г.).

ГРАФИКА 17. Места, на които се извършват нападения (%)

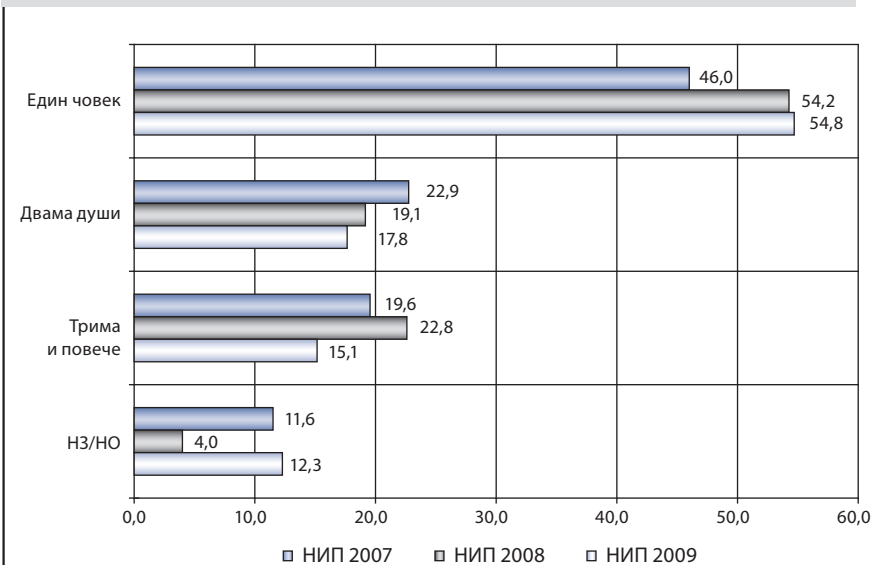
База: 2005 г. N = 31; 2007 г. N = 111; 2008 г. N = 67; 2009 г. N = 73.

Източник: НИП 2009.

В повечето случаи подобни инциденти възникват близо до дома (35,6% на случаите). В 21% от случаите нападенията се извършват в дома на жертвата. Намалява процентът на нападенията в други места в града и в неговите околности. Затова пък се наблюдава изненадващо удвояване на случаите на нападения на работното място (той достига 13,7%).

Интересно е съпоставянето на тези престъпления по броя на нападателите. Обезпокоителна е тенденцията на увеличение на груповите нападения (трима нападатели или повече) през 2006 – 2007 г. Тук процентът достига стойност от 15,1.

ГРАФИКА 18. БРОЙ НА ИЗВЪРШИТЕЛИТЕ НА НАПАДЕНИЕТО/ЗАПАХАТА (%)

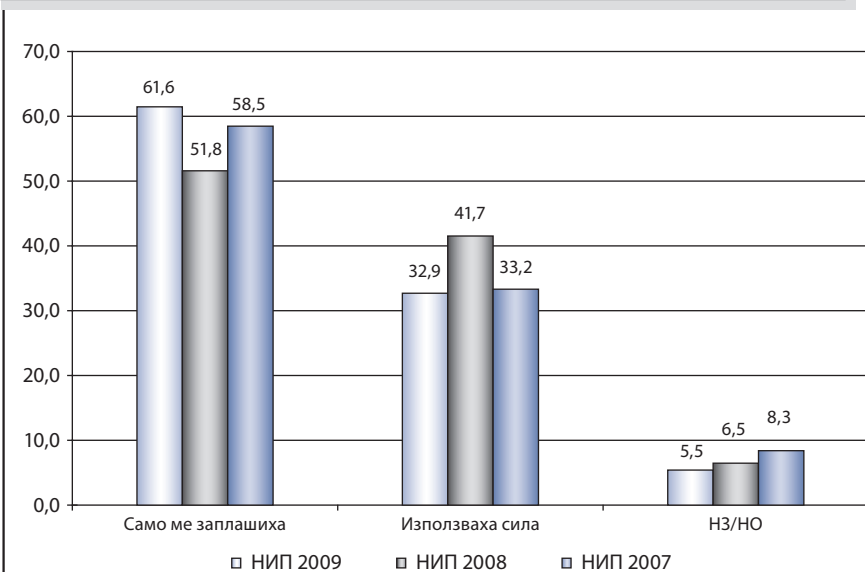

База: 2007 г. N = 111; 2008 г. N = 67; 2009 г. N = 73.

Източник: НИП 2009.

Друга особеност на този вид престъпност е запазване равнището на нападенията, извършвани с използване на сила (32,9%). При тези инциденти процентът на ранените е около 1/5 от всички жертви на нападения.

ГРАФИКА 19. ИЗПОЛЗВАНЕ НА СИЛА ПРИ НАПАДЕНИЕТО/ЗАПАХАТА (%)

База: 2007 г. N = 111; 2008 г. N = 67; 2009 г. N = 73.

Източник: НИП 2009.

ВТОРА ГЛАВА ГРАЖДАНИТЕ И ПОЛИЦИЯТА

1. ЗАЯВЯВАНЕ НА ПРЕСТЪПЛЕНИЯТА ОТ ПОТЪРПЕВШИТЕ

Обръщането за съдействие към полицията от страна на пострадалите от престъпления е не само най-логичното действие, но и мерило за европейско отношение към институциите в условията на гражданско общество. В това отношение българите все още изостават от стандартите на заявяване на престъпленията в рамките на Европейския съюз. Съпоставката между гражданите на тези страни и българите може да се изрази в следните числа:

Таблица 4. Заявените в полицията престъпления (%)

	България	Европейски съюз
Кражби на автомобили	89	92
Кражби от автомобили	63	78
Опити за кражба	30	44
Грабежи	55	58

Източник: НИП 2009.

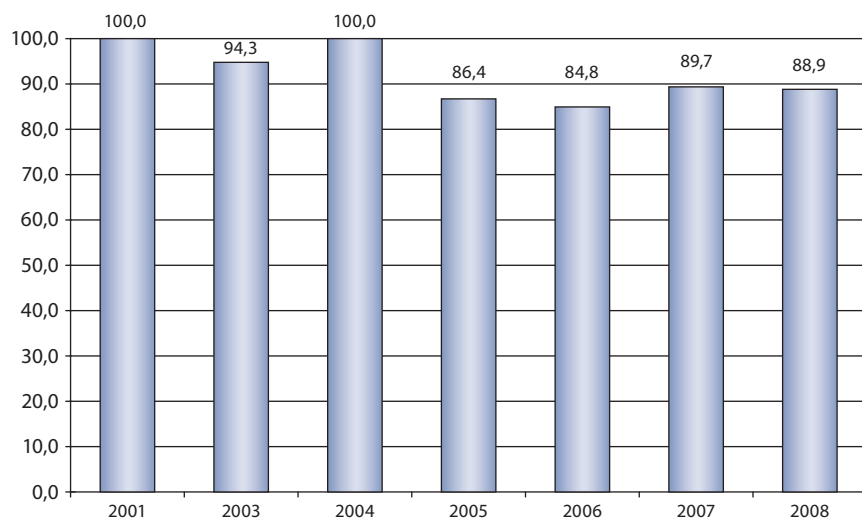
Както се вижда от таблицата, дори европейската практика е противоречива – при някои престъпления заявяването е почти 100%, докато за други е много по-малко. Същото се наблюдава и у нас.

Традиционно българите постигат най-голям процент заявяване на престъпление срещу себе си или своето имущество в случаите на кражба на автомобил (сега цифрата е 89%). Това се обяснява преди всичко с факта, че голяма част от автомобилите са с автокаска, едно от изискванията при което е кражбата да бъде заявена пред властите.

Съответно повечето жертви считат престъплението за сериозно посегателство (около 70%). Естествено то не е толкова сериозно за хората с високи доходи, тъй като кражбите не са фатални за благоденствието им.

При кражбите на предмети/авточасти от автомобили обаче, тази пропорция намалява, очевидно защото цели 87% от гражданите смятат, че става дума за донякъде сериозно или за не много сериозно престъпление. Така заявите в полицията за подобно престъпление през 2008 г. са едва 57,4%.

ГРАФИКА 20. Дял на жертвите, заявили в полицията за извършената кражба на автомобил (%)

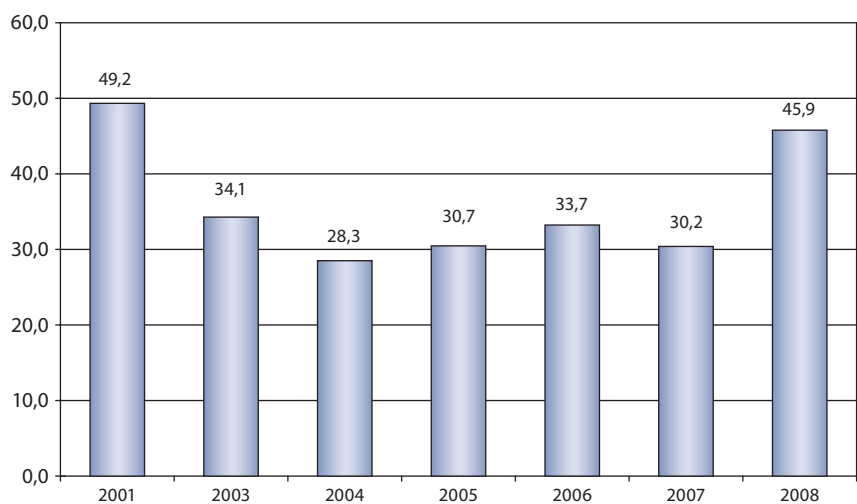

База: 2001 г. $N = 7$; 2003 г. $N = 12$; 2004 г. $N = 5$; 2005 г. $N = 8$; 2006 г. $N = 5$; 2007 г. $N = 10$; 2008 г. $N = 9$.

Източник: НИП 2009.

При кражбите на велосипеди дялът на жертвите, заявили в полицията за извършената кражба на велосипед, е по-малък, но с тенденция към увеличаване.

ГРАФИКА 21. Дял на жертвите, заявили в полицията за извършената кражба на велосипед (%)

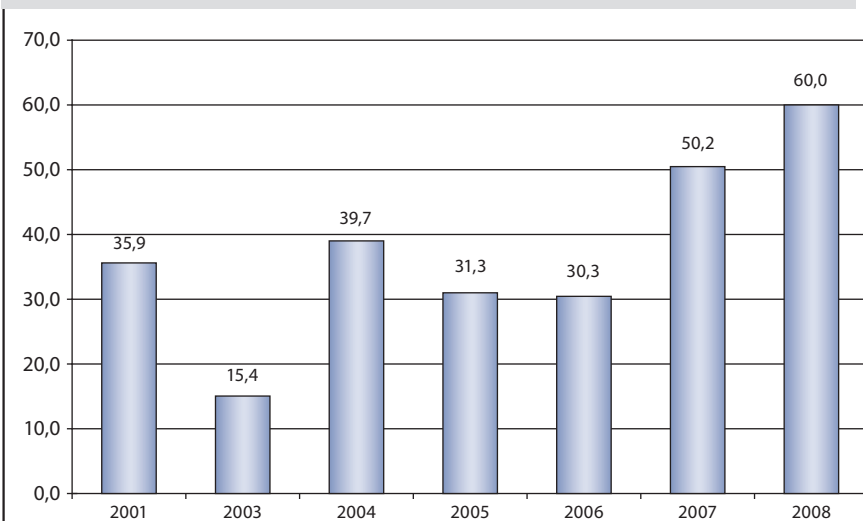

База: 2001 г. $N = 17$; 2003 г. $N = 11$; 2004 г. $N = 12$; 2005 г. $N = 12$; 2006 г. $N = 21$; 2007 г. $N = 17$; 2008 г. $N = 37$.

Източник: НИП 2009.

При кражбите с взлом също се наблюдава изоставане от равнището в ЕС. През 2008 г. за съдействие от полицията са се обърнали малко повече от половината от пострадалите (56,1%). Като цяло жителите на градовете по-често съобщават за взломни кражби в техния дом, отколкото жителите на селата. Същото се отнася за съотношението жени – мъже.

Графика 22. Дял на заявите в полицията за извършения грабеж (%)

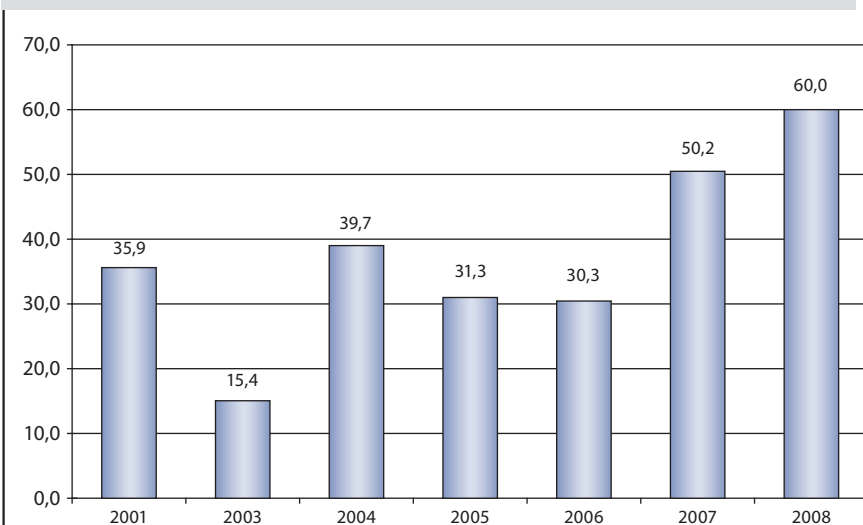
База: 2001 г. N = 51; 2003 г. N = 33; 2004 г. N = 24; 2005 г. N = 25; 2006 г. N = 57; 2007 г. N = 50; 2008 г. N = 41.

Източник: НИП 2009.

Ниският дял на заявите контрастира с възприемането на този тип престъпление, оценено от 43,5% от респондентите като много сериозно и донякъде сериозно от още 33%. Това означава, че за 2/3 от българите кражбите с взлом са сериозен риск, който изисква съответната намеса на институциите.

При опитите за кражба с взлом обяснимо делът на заявите е с по-ниски стойности, но се констатира увеличение на обърналите се за съдействие към полицията в сравнение с минали години. За 2008 г. около една трета от жертвите са предпочели да алармират властите. В София броят на подалите оплаквания се увеличава съществено – от 7,9% на 25%. Като правило най-много се осланят на полицията за разкриване на този вид престъпления жителите на селата и на малките градове.

Графика 23. Дял на заявите в полицията за извършения грабеж (%)

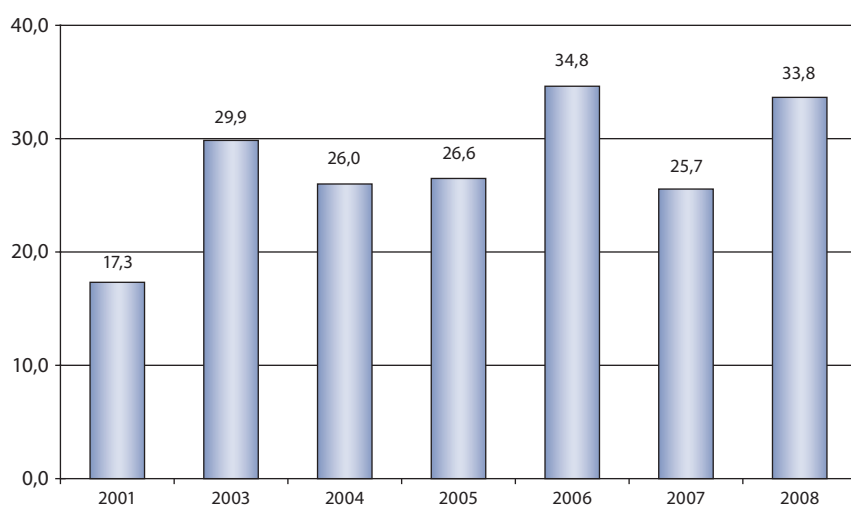
База: 2001 г. N = 11; 2003 г. N = 11; 2004 г. N = 5; 2005 г. N = 4; 2006 г. N = 15; 2007 г. N = 8; 2008 г. N = 5.

Източник: НИП 2009.

Грабежите са сред престъпленията, характеризирани се с висока степен на латентност. Въпреки това делът на заявите в полицията за извършен грабеж почти се изравнява с европейското равнище по този показател.

При кражбите на лично имущество този дял е значително по-нисък, но с тенденция към нарастване. През 2008 г. за съдействие към полицията се обърчат 1/3 от потърпевшите, като по този начин техният брой се изравнява с равнището отпреди две години.

ГРАФИКА 24. Дял на жертвите, заявили в полицията за извършената кражба на лично имущество (%)

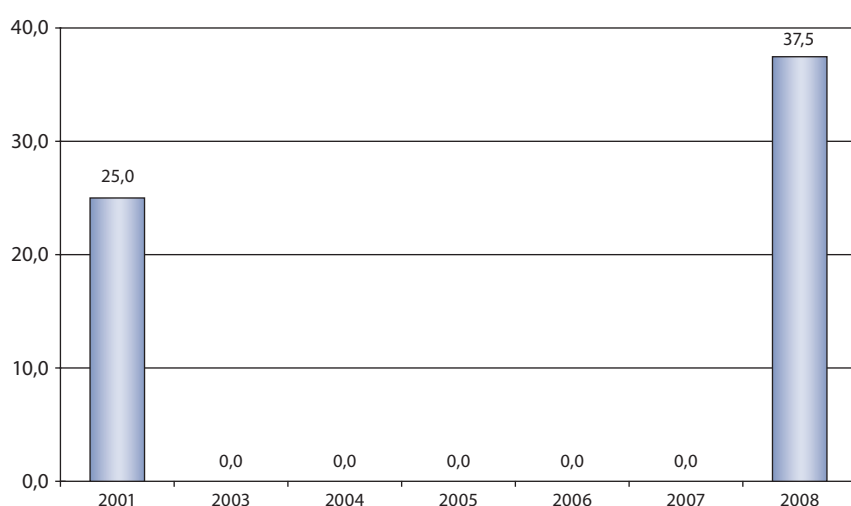
База: 2001 г. N = 94; 2003 г. N = 36; 2004 г. N = 27; 2005 г. N = 19; 2006 г. N = 71; 2007 г. N = 91; 2008 г. N = 74.

Източник: НИП 2009.

Сексуалните престъпления са също традиционни с нисък дял на заявяване по разбираеми причини. Готовността за заявяване от жертвата за извършеното срещу нея престъпление се влияе от различни подбуди – страх, неудобство, недоверие и т.н. Въпреки това обаче, положителното е, че през последните няколко години се наблюдава увеличаване на дела на заявите пред полицията за сексуално нападение – от 25% през 2001 г. на 37,5% през 2008 г.

Но при запазващото се третиране от близо една трета от самите жертви на подобно престъпление като „не много сериозно“ (28,6%) не бива да учудва и по-ниската степен на ефективност на полицията, а оттук и по-големият дял на неудовлетворените (50% срещу 33%) от действията ѝ.

ГРАФИКА 25. Дял на жертвите, заявили в полицията за извършеното сексуално престъпление (%)

База: 2001 г. N = 8; 2003 г. N = 1; 2004 г. N = 0; 2005 г. N = 1; 2006 г. N = 3; 2007 г. N = 9; 2008 г. N = 8.

Източник: НИП 2009.

Няма категорична тенденция при заявяването на друг вид престъпления – нападенията. Тук се наблюдава редуване на спадове и увеличаване на процента на заявяване пред полицията. През 2008 г. 42,2% от жертвите на нападения са отишли в полицията за съдействие. Причините за подобна реакция от страна на потърпевшите са характерни и за другите видове престъпност: убеждението, че полицията няма да направи нещо или че не може да направи нищо. Същевременно тук се наблюдава и тенденция към

омаловажаване на престъплението при цели 52% от жертвите.

Съществува очевидна връзка между запазващите се ниски равнища на заявяване (които при различните престъпления варират значително) и отрицателните или песимистичните мнения за ефективността на

полицията и нейната мотивираност за разкриване на престъпността като цяло. При различните видове престъпност отрицателните очаквания на респондентите от действията на полицията (мотивирали съответно и въздържането от заявяване на престъплението от потърпевшите) се колебаят, но като цяло преобладават следните категории: полицията няма да направи нищо (недостатъчни действия от страна на полицаите), полицията не може да направи нищо (липса на заинтересованост), неучтиво отношение (например при заявяване на сексуално престъпление) и др.

Повишаването на разкриваемостта на престъпленията, подобряването на отношението на органите към жертвите на тези престъпления и увеличаването на публичността за работата на полицията са сред най-важните условия за достигане на европейските стандарти на взаимодействие между гражданите и полицията. Това на свой ред би довело и до повишаване на разкриваемостта и по-ефективното пресичане и наказване на престъпността.

2. ОЦЕНКА НА РАБОТАТА НА ПОЛИЦИЯТА

Според НИП 2009 оценките за работата на полицията в съответния район на местоживеене могат да се определят като умерено положителни. Най-голям дял от хората (42%) са на мнение, че полицията се справя сравнително добре, а общият дял на положителните оценки е повече от два пъти по-голям, отколкото на отрицателните оценки.

ТАБЛИЦА 5. КАТО ЦЯЛО ДОБРЕ ЛИ СЕ СПРАВЯ ПОЛИЦИЯТА ВЪВ ВАШИЯ РАЙОН В БОРБАТА С ПРЕСТЪПНОСТТА?

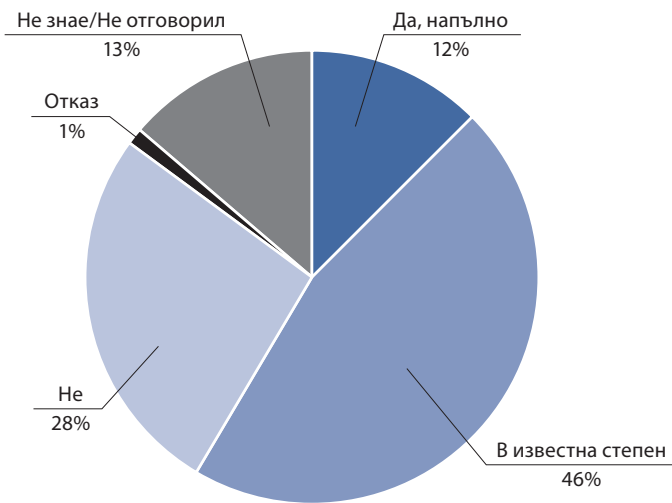
Нагласи	Брой отговори	Дял в %
Много добре	193	7,7
Сравнително добре	1056	42,2
Сравнително лошо	381	15,2
Много лошо	204	8,2
Отказ	24	1,0
Не знае/Не отговорил	642	25,7
Общо	2500	100,0

Източник: НИП 2009.

Положителното отношение към работата на полицията е по-силно изразено сред жителите на малките населени места, където мащабът на районите е по-малък, по-трудно е да се запази анонимност и населението има повече възможности да добие преки впечатления. Тази хипотеза се потвърждава и от факта, че много съществен дял от жителите на София – 40 на сто, не могат да дадат нито положителна, нито отрицателна оценка.

Умерено положителните оценки за работата на полицията

ГРАФИКА 26. ДЕЙСТВИЯТА НА ПОЛИЦИЯТА СЪЗДАВАТ ЛИ У ВАС ЧУВСТВО ЗА СИГУРНОСТ?

Източник: НИП 2009.

предполагат и съответно чувство на сигурност, което тя създава за гражданите. В действителност повечето от тях са умерени в отговорите си и на този въпрос – 46 на сто заявяват, че работата на полицията им създава сигурност до известна степен. За съжаление обаче, тук крайните отрицателни мнения – че изобщо не се създава чувство за сигурност, превишават двойно крайно положителните (че е налице чувство за пълна сигурност).

Като цяло жителите на големите градове (включително и столицата) се чувстват по-несигурни от жителите на малките градове и селата.

Чувството на хората за сигурност зависи не само от оценките им за работата на полицията, но и от впечатленията им за равнищата на различните видове престъпност в страната. Най-общо казано, българските граждани, които намират положителни промени в равнищата на престъпност, са малцинство – малко над една десета.

По отношение на уличната престъпност, която по-пряко засяга цялото население, надделява мнението, че практически липсват промени през последните месеци. Съществен е обаче и делът на тези, според които са налице отрицателни промени. Те надделяват над привържениците на противоположното становище в приблизително съотношение 3:1.

ТАБЛИЦА 6. СПОРЕД ВАС КАК СЕ ПРОМЕНИ УЛИЧНАТА ПРЕСТЪПНОСТ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ МЕСЕЦИ?

Нагласи	Брой отговори	Дял в %
По-скоро намаля	280	11,2
Не се промени	975	39,0
По-скоро нарасна	750	30,0
Отказ	18	0,7
Не знае/Не отговорил	477	19,1
Общо	2500	100,0

Източник: НИП 2009.

Мненията за организираната престъпност са още по-неблагоприятни. Най-голям е делът на онези, според които е налице отрицателно развитие – малко над една трета. Приблизително толкова са и хората, които не виждат съществена промяна. Намаление на този вид престъпност има едва според 5 на сто от запитаните – многократно по-малко от привържениците на противоположното становище.

Отново типът населено място, в което живеят гражданите, е

ТАБЛИЦА 7. КАК СЕ ПРОМЕНИ ОРГАНИЗИРАНАТА ПРЕСТЪПНОСТ?

Нагласи	Брой отговори	Дял в %
По-скоро намаля	122	4,9
Не се промени	820	32,8
По-скоро нарасна	892	35,7
Отказ	27	1,1
Не знае/Не отговорил	639	25,6
Общо	2500	100,0

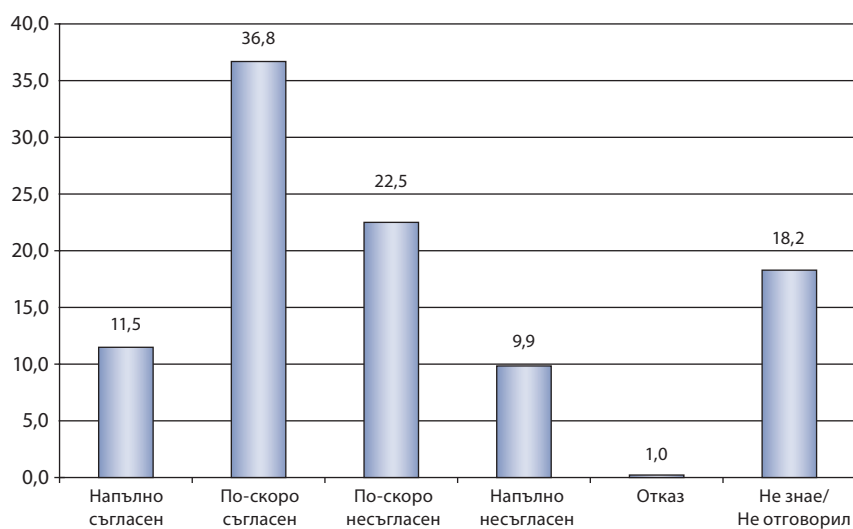
Източник: НИП 2009.

показателен за характера на отговорите им – мненията на жителите на малките населени места като цяло са по-благоприятни от мненията на живещите в големите градове и столицата. Разликите обаче са по-слаби, отколкото при въпросите, свързани с оценката на работата на полицията.

По отношение на добросъвестността на полицията в защита интересите на гражданите също преобладават умерено положителните мнения. Малко над една трета от тях

са по-скоро съгласни с твърдението, че тя прави всичко по силите си, за да помага на хората. Взети като цяло, изразилите съгласие с тази теза са малко под половината от гражданите, докато общият дял на несъгласните е около една трета.

ГРАФИКА 27. ДО КАКВА СТЕПЕН СТЕ СЪГЛАСЕН/А, ЧЕ ПОЛИЦИЯТА ПРАВИ ВСИЧКО, КОЕТО Е ПО СИЛИТЕ Й, ЗА ДА ПОМАГА НА ХОРАТА И ДА ИМ СЛУЖИ?

Източник: НИП 2009.

Отново мненията на жителите на малките градове и селата са най-положителни, докато столичани са по-скоро разединени в позициите си и значително по-често от останалите се въздържат от отговор на въпроса.

НИП 2009 очертава разнообразните фактори, които влияят на способността на полицията да се справя с престъпността. В тях е поставен почти еднакъв акцент върху персонални и организационни, материални и психологически дефицити, като в най-общия случай са избирани по два отговора. Най-често посочвана е липсата на мотивация (37 на сто), но почти равна относителна тежест се придава също на липсата на технически въз-

можности, неподкупност и добра организация (съответно 31, 29 и 27 на сто).

През 2008 г. с полицията е контактувал един от всеки десет души. Сред представителите на най-високата доходна група обаче, съответният дял е близо три пъти по-голям.

Таблица 8. Какво не достига на полицията?

Нагласи	Брой отговори	Дял в %
Познания, квалификация на служителите	493	19,7
Мотивация	915	36,6
Политическа неутралност	238	9,5
Неподкупност	720	28,8
Добра организация	675	27,0
Технически възможности	778	31,1
Друго	87	3,5
Не знае/Не отговорил	691	27,6
Общо	2500	183,8

Източник: НИП 2009.

Таблица 9. През последната година имали ли сте някакъв контакт с полицията?

Нагласи	Брой отговори	Дял в %
Да	257	10,3
Не	2193	87,7
Отказ	9	0,4
Не знае/Не отговорил	41	1,6
Общо	2500	100,0

Източник: НИП 2009.

Таблица 10. До каква степен органите на полицията бяха ефективни при решаването на вашия проблем?

Нагласи	Брой отговори	Дял в %
Напълно ефективни	57	22,2
По-скоро ефективни	54	21,0
По-скоро не бяха ефективни	77	30,0
Изобщо не бяха ефективни	61	23,7
Отказ	2	0,8
Не знае/Не отговорил	6	2,3
Общо	257	100,0

Източник: НИП 2009.

Сред тези, които са имали контакт, мненията за ефективността на органите на реда в решаването на съответния проблем са противоречиви. Малко по-разпространено от останалите е мнението, че действията на полицията са били по-скоро неефективни, а съвкупността от отрицателни отговори превишава с около 10 пункта съвкупността от положителните. Столичани видимо по-рядко от останалите изказват положителни мнения. Също така критичността към действията на полицията нараства заедно с възрастта.

Освен това мнозинството (57 на сто) от осъществилите контакт с полицията през последната година твърдят, че полицейските служители са им създали проблеми от различно естество. Най-чести са оплакванията от незаинтересованост и липса на съдействие – всеки трети от контактувалите с полицията споделя това становище. Значими са също дяловете на тези, според които служителите са им създали бюрократични проблеми и са били нелюбезни (съответно 12 и 11 на сто).

Тези данни дават основание да се предположи, че отрицателните оценки за работата на полицията се дължат до голяма степен на недостатъчно адекватно отношение и липса на умения за общуване с гражданите у част от служителите и по-малко на действителни случаи на неизпълнение, формално изпълнение или забавяне на задълженията.

Приведените данни представляват важна индикация за об-

ществени нагласи, представи и настроения спрямо правозащитната сфера и би трябвало да се използват като изходни данни в усилията за преодоляване на различните фактори, които все още пречат на комуникацията гражданско общество – полиция, както и на осъществяването, но не докрай реализирани през годините на прехода реформи, насочени към по-ефективната дейност в борбата срещу престъпността и за укрепване реда и сигурността в страната.

Таблица 11. ПРОБЛЕМИ ПРИ ОБЩУВАНЕ С ПОЛИЦИЯТА

Нагласи	Брой отговори	Дял в %
Нямаше проблеми, бяха любезни и ми съдействаха	110	42,8
Не бяха любезни	28	10,9
Бяха незаинтересовани/ не съдействаха	89	34,6
Създадох ми бюрократични проблеми	31	12,1
Бяха враждебни/агресивни	8	3,1
Помагаха на престъпниците	10	3,9
Поискаха ми пари или услуга	10	3,9
Друго	7	2,7
Не знае/Не отговорил	13	5,1
Отказ	6	2,3
Общо	312	121,4

Източник: НИП 2009.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1 МЕТОДОЛОГИЯ И ОСНОВНИ ТЕМИ В НАЦИОНАЛНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ НА ПРЕСТЪПНОСТТА

Националното изследване на престъпността (НИП) се провежда за шести път от Витоша рисърч и Центъра за изследване на демокрацията по методика, използвана от UNICRI в Международното виктимизационно изследване на престъпността (ICVS). Първото национално изследване по тази методика е проведено в България през юли 2002 г.⁴ През ноември 2004 г., декември 2005 г., април 2007 г., февруари 2008 и февруари 2009 г. Витоша рисърч и Центърът за изследване на демокрацията осъществяват още пет изследвания по същата методика.

Изследователският метод, чрез който е получена информацията, е персонално стандартизирано интервю в дома на респондента. За да се осигури надеждна информация за равнището на заявената и „скритата“ престъпност в обществото, на респондентите е гарантирана пълна анонимност. Изследването е национално представително за населението на възраст 15 и повече години. Полевата работа бе проведена през февруари 2009 г. Обемът на осъществената извадка е $N = 2500$. Големината на извадката позволява да бъдат анализирани и данните за по-слабо разпространени престъпления.

В проведените НИП е получена информация за престъпления, на които респондентите са били жертви през последните 5 години, през предходната година и/или в годината на провеждане на изследването. Получените през февруари 2009 г. данни за извършените през предходната година престъпления се отнасят за периода януари – декември 2008 г., а за престъпленията през последните пет години – през периода 2004 – 2009 г.

Основните теми, които са обхванати в изследването, са представени в обобщен вид в следващата таблица.

⁴ Осъществено е от Витоша рисърч по поръчка на Фондация „Отворено общество“ и UNICRI.

ОСНОВНИ ТЕМИ В НАЦИОНАЛНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ НА ПРЕСТЪПНОСТТА

Престъпления срещу гражданите през последните 5 години	Кога	Колко пъти (миналата година)	Къде	Уведомихте ли полицията	Подробности за съобщаването	Сериозност на инцидента	Помощ за жертвите	Допълнителни въпроси
Престъпления срещу собствеността								
Кражби на автомобили	•	•	•	•		•		•c, f
Кражби от автомобили	•	•	•	•	•	•		•c, f
Умишлено повреждане на автомобили	•	•	•	•	•	•		
Кражби на велосипеди	•	•	•	•		•		
Взломни кражби	•	•		•	•	•	•	•c
Опити за взломни кражби	•	•		•	•	•	•	
Взломни кражби от вили и прилежащи помещения	•	•		•	•	•	•	•c
Престъпления срещу личността								
Грабежи	•	•	•	•	•	•	•	•d
Кражби на лично имущество/ джебчийски кражби	•	•	•	•		•		•e
Сексуални престъпления	•	•	•	•	•	•	•	•d
Нападения/заплахи	•	•	•	•	•	•	•	•d

- Задават се въпроси за причините за съобщаване или несъобщаване за престъплението в полицията, удовлетвореността от начина, по който полицията се е отнесла към съобщението, и причините за неудовлетвореност от нейните действия.
- Намерен ли е автомобилът?
- Беше ли откраднато нещо; каква беше стойността му; има ли нанесени щети; каква е стойността им?
- Извършена ли е кражба от извършителя; брой извършители; познава ли извършителите пострадалият; използвано ли е оръжие и какво е било то?
- Било ли е джебчийска кражба?
- Застрахована ли е била собствеността, име на застрахователя, проблеми с изплащане на застраховките.

Информация за респондента и неговото домакинство:

Получена е информация за следните социално-демографски характеристики на респондентите: възраст; пол; големина на домакинството; големина на населеното място; вид жилище; професия; доходи; образование.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2 РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ХАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ВИДОВЕТЕ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПО СОЦИО-ДЕМОГРАФСКИ ФАКТОРИ

1. КРАЖБИ НА АВТОМОБИЛИ

ТАБЛИЦА 1.1. БЕШЕ ЛИ НАМЕРЕН АВТОМОБИЛЪТ, ФУРГОНЪТ, КАМИОНЪТ?

	НИП 2008				НИП 2009			
	да	не	отказ	НЗ/НО	да	не	отказ	НЗ/НО
Населено място								
София	54,5	31,9	4,1	9,5	50,0	50,0	0,0	0,0
Областен град	57,9	36,0	6,1	0,0	66,7	26,7	0,0	6,7
Друг град	37,1	62,9	0,0	0,0	50,0	25,0	25,0	0,0
Село	100,0	0,0	0,0	0,0	20,0	80,0	0,0	0,0
Пол								
Мъж	47,0	36,6	8,0	8,3	58,8	41,2	0,0	0,0
Жена	67,5	32,5	0,0	0,0	47,4	42,1	5,3	5,3
Възраст – групи								
15 – 29	49,8	50,2	0,0	0,0	54,5	45,5	0,0	0,0
30 – 59	55,6	31,1	6,5	6,8	59,1	31,8	4,5	4,5
60 +	62,6	37,4	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Доход – групи								
До 250 лева	78,9	21,1	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0	0,0
251 – 500 лева	85,2	14,8	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
501 – 750 лева	56,2	43,8	0,0	0,0	33,3	66,7	0,0	0,0
751 – 1000 лева	69,7	14,2	16,2	0,0	71,4	28,6	0,0	0,0
Над 1500	46,5	0,0	53,5	0,0	50,0	50,0	0,0	0,0

Източник: НИП 2009.

ТАБЛИЦА 1.2. (ПОСЛЕДНИЯТ ПЪТ) БЕШЕ ЛИ ВИ ПОИСКАН ОТКУП ЗА АВТОМОБИЛА?

	НИП 2008			НИП 2009			
	да	не	НЗ/НО	да	не	отказ	НЗ/НО
Населено място							
София	14,6	81,3	4,1	25,0	75,0	0,0	0,0
Областен град	23,3	70,6	6,1	13,3	80,0	0,0	6,7
Друг град	0,0	100,0	0,0	0,0	75,0	25,0	0,0
Село	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Пол							
Мъж	10,6	81,4	8,0	17,6	82,4	0,0	0,0
Жена	25,9	74,1	0,0	10,5	78,9	5,3	5,3
Възраст – групи							
15 – 29	0,0	100,0	0,0	9,1	90,9	0,0	0,0
30 – 59	19,5	73,9	6,5	18,2	72,7	4,5	4,5
60 +	23,3	76,7	0,0		100,0	0,0	0,0
Доход – групи							
До 250 лева	18,1	81,9	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
251 – 500 лева	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
501 – 750 лева	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
751 – 1000 лева	14,4	69,4	16,2	28,6	71,4	0,0	0,0
Над 1500	46,5	0,0	53,5	25,0	75,0	0,0	0,0

Източник: НИП 2009.

2. КРАЖБИ ОТ АВТОМОБИЛИ

ТАБЛИЦА 2.1. КОЛКО ПЪТИ СЕ Е СЛУЧВАЛА КРАЖБА НА АВТОМОБИЛ ПРЕЗ 2008 Г.?

	НИП 2008					НИП 2009			
	веднъж	два пъти	три пъти	четири пъти	пет или повече пъти	веднъж	два пъти	три пъти	пет или повече пъти
Населено място									
София	67,8	24,4	4,5	3,4	0,0	81,8	18,2	0,0	0,0
Областен град	69,4	13,9	4,7	3,9	8,0	75,0	9,4	12,5	3,1
Друг град	85,4	14,6	0,0	0,0	0,0	84,6	15,4	0,0	0,0
Село	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	40,0	60,0	0,0	0,0
Пол									
Мъж	80,3	9,9	2,8	2,3	4,7	65,5	20,7	10,3	3,4
Жена	74,8	19,8	3,1	2,3	0,0	84,4	12,5	3,1	0,0
Възраст – групи									
15 – 29	90,1	9,9	0,0	0,0	0,0	72,7	27,3	0,0	0,0
30 – 59	72,6	16,8	4,6	3,6	2,4	76,1	13,0	8,7	2,2
60 +	78,4	9,9	0,0	0,0	11,7	75,0	25,0	0,0	0,0
Доход – групи									
До 250 лева	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
251 – 500 лева	92,1	0,0	0,0	0,0	7,9	100,0	0,0	0,0	0,0
501 – 750 лева	48,7	38,3	0,0	13,1	0,0	80,0	10,0	10,0	0,0
751 – 1000 лева	70,8	12,0	8,6	0,0	8,6	82,4	17,6	0,0	0,0
1001 – 1500 лева	62,8	37,2	0,0	0,0	0,0	72,7	18,2	9,1	0,0
Над 1500 лева	80,2	19,8	0,0	0,0	0,0	75,0	12,5	12,5	0,0

Източник: НИП 2009.

ТАБЛИЦА 2.2. КЪДЕ СЕ СЛУЧИ КРАЖБАТА НА АВТОМОБИЛ (ПОСЛЕДНИЯТ ПЪТ) – ВЪВ ВАШИЯ ДОМ, БЛИЗО ДО ДОМА ВИ, НА РАБОТНОТО ВИ МЯСТО, НЯКЪДЕ В ГРАДА ИЛИ ОКОЛНОСТИТЕ?

	НИП 2008						НИП 2009					
	в дома	близо до дома	някъде в града или околностите	на работното място	на друго място в страната	НЗ/НО	в дома	близо до дома	някъде в града или околностите	на работното място	на друго място в страната	НЗ/НО
Населено място												
София	4,7	74,6	15,1	1,5	4,0	0,0	3,6	67,9	14,3	3,6	7,1	3,6
Областен град	2,7	74,3	13,6	1,3	2,4	5,6	6,0	65,7	19,4	1,5	6,0	1,5
Друг град	6,5	65,8	15,6	3,4	8,7	0,0	6,1	66,7	6,1	3,0	18,2	0,0
Село	10,9	37,0	29,7	0,0	22,5	0,0	5,9	52,9	11,8	11,8	17,6	0,0
Пол												
Мъж	5,4	70,0	13,0	2,2	6,7	2,7	3,0	62,7	16,4	6,0	10,4	1,5
Жена	4,7	66,2	20,0	0,9	6,4	1,9	7,7	66,7	12,8	1,3	10,3	1,3
Възраст – групи												
15 – 29	2,8	54,7	26,3	0,0	12,2	4,1	0,0	66,7	11,1	3,7	11,1	7,4
30 – 59	5,9	69,3	14,9	2,2	5,5	0,8	6,8	65,0	15,5	1,9	10,7	0,0
60 +	3,6	82,6	10,2	0,0	3,6	0,0	6,7	60,0	13,3	13,3	6,7	0,0
Доход – групи												
До 250 лева	23,4	46,3	30,3	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
251 – 500 лева	5,9	73,5	6,8	0,0	11,3	2,6	7,1	64,3	7,1	14,3	7,1	0,0
501 – 750 лева	0,0	68,1	26,9	0,0	0,0	5,0	9,1	54,5	22,7	0,0	13,6	0,0
751 – 1000 лева	6,1	70,0	15,6	0,0	5,5	2,9	2,9	62,9	11,4	2,9	20,0	0,0
1001 – 1500 лева	0,0	57,0	28,1	6,2	8,7	0,0	4,2	75,0	8,3	4,2	8,3	0,0
над 1500	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	58,3	33,3	0,0	0,0	8,3

Източник: НИП 2009.

3. УМИШЛЕНИ ПОВРЕДИ НА АВТОМОБИЛИ (ВАНДАЛИЗЪМ)

ТАБЛИЦА 3.1. КАТО ОСТАВИМ КРАЖБИТЕ, ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ПЕТ ГОДИНИ ПРИЧИНЕНИ ЛИ СА УМИШЛЕНИ ПОВРЕДИ НА КОЛА/ФУРГОН/
КАМИОН, СОБСТВЕНОСТ НА ВАШЕТО ДОМАКИНСТВО?

Умишлени повреди на автомобили						
	НИП 2008			НИП 2009		
	да	не	НЗ/НО	да	не	НЗ/НО
Населено място						
София	13,4	85,0	1,6	9,4	88,0	2,6
Областен град	11,5	87,8	0,7	11,9	86,1	2,0
Друг град	10,5	88,8	0,7	8,6	88,7	2,8
Село	2,9	96,7	0,5	3,3	95,0	1,7
Пол						
Мъж	8,1	91,4	0,5	9,1	88,8	2,2
Жена	11,2	87,6	1,2	8,3	89,5	2,2
Възраст – групи						
15 – 29	7,9	90,9	1,2	8,7	86,5	4,8
30 – 59	11,3	88,0	0,7	10,1	88,2	1,7
60 +	5,5	93,7	0,8	3,0	96,4	0,5
Доход – групи						
До 250 лева	5,6	94,4	0,0	8,3	86,1	5,6
251 – 500 лева	7,6	92,0	0,4	6,1	90,6	3,3
501 – 750 лева	9,2	90,3	0,5	7,2	90,1	2,8
751 – 1000 лева	9,6	90,4	0,0	7,8	91,4	0,8
1001 – 1500 лева	11,2	88,8	0,0	9,1	89,4	1,6
Над 1500 лева	11,6	88,4	0,0	21,7	75,0	3,4

Източник: НИП 2009.

ТАБЛИЦА 3.2. СПОМЕНАХТЕ, ЧЕ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 5 ГОДИНИ СТЕ СТАНАЛИ ЖЕРТВА НА УМИШЛЕНО ПОВРЕЖДАНЕ НА АВТОМОБИЛИ.
КОГА СЕ СЛУЧИ ТОВА?

	НИП 2008				НИП 2009			
	тази година	миналата година	по-рано	НЗ/НО	тази година	миналата година	по-рано	НЗ/НО
Населено място								
София	0,0	55,0	35,6	9,4	44,4	38,9	16,7	0,0
Областен град	3,6	43,0	48,4	5,0	23,6	40,0	32,7	3,6
Друг град	2,4	51,9	37,6	8,2	31,8	36,4	31,8	0,0
Село	0,0	66,1	33,9	0,0	10,0	40,0	40,0	10,0
Пол								
Мъж	0,0	61,5	32,3	6,2	30,8	34,6	34,6	0,0
Жена	3,8	40,5	48,7	7,0	24,5	43,4	26,4	5,7
Възраст – групи								
15 – 29	0,0	40,0	46,8	13,2	36,4	45,5	18,2	0,0
30 – 59	2,2	52,9	39,7	5,1	27,3	35,1	33,8	3,9
60 +	6,7	54,6	38,8	0,0	0,0	66,7	33,3	0,0
Доход – групи								
До 250 лева	0,0	39,2	60,8	0,0	0,0	33,3	66,7	0,0
251 – 500 лева	10,0	61,1	24,2	4,6	23,1	23,1	46,2	7,7
501 – 750 лева	0,0	60,8	39,2	0,0	30,8	38,5	30,8	0,0
751 – 1000 лева	0,0	41,1	53,7	5,2	20,0	45,0	35,0	0,0
1001 – 1500 лева	7,8	65,1	27,1	0,0	25,0	33,3	41,7	0,0
Над 1500 лева	0,0	51,2	22,1	26,8	38,5	30,8	30,8	0,0

Източник: НИП 2009.

3. КРАЖБИ НА ВЕЛОСИПЕДИ

ТАБЛИЦА 4.1. КОЛКО ПЪТИ СЕ СЛУЧИ КРАЖБА НА ВЕЛОСИПЕД ПРЕЗ 2008 Г.?

	НИП 2008			НИП 2009		
	веднъж	два пъти	три пъти	веднъж	два пъти	три пъти
Населено място						
София	0,0	0,0	0,0	57,1	28,6	0,0
Областен град	84,0	16,0	0,0	77,3	18,2	4,5
Друг град	100,0	0,0	0,0	62,5	25,0	12,5
Село	79,4	0,0	20,6	100,0	0,0	0,0
Пол						
Мъж	90,6	9,4	0,0	72,2	27,8	0,0
Жена	85,4	0,0	14,6	73,9	13,0	8,7
Възраст – групи						
15 – 29	100,0	0,0	0,0	90,0	10,0	0,0
30 – 59	89,6	10,4	0,0	66,7	22,2	7,4
60 +	80,8	0,0	19,2	75,0	25,0	0,0
Доход – групи						
До 250 лева	100,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
251 – 500 лева	64,4	18,4	17,2	100,0	0,0	0,0
501 – 750 лева	100,0	0,0	0,0	60,0	40,0	0,0
751 – 1000 лева	100,0	0,0	0,0	55,6	33,3	11,1
1001 – 1500 лева	100,0	0,0	0,0	75,0	25,0	0,0
Над 1500 лева	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0

Източник: НИП 2009.

ТАБЛИЦА 4.2. КЪДЕ СЕ СЛУЧИ КРАЖБАТА НА ВЕЛОСИПЕД (ПОСЛЕДНИЯТ ПЪТ)?

	НИП 2008				НИП 2009					
	в дома	близо до дома	някъде в града или околностите	на друго място в страната	в дома	близо до дома	някъде в града или околностите	на друго място в страната	на работното място	НЗ/НО
Населено място										
София	34,3	53,5	12,2	0,0	0,0	83,3	11,1	0,0	5,6	0,0
Областен град	50,7	37,1	6,7	5,5	9,1	72,7	7,3	3,6	1,8	5,5
Друг град	38,2	32,9	17,1	11,8	9,1	59,1	13,6	9,1	9,1	0,0
Село	48,8	36,4	14,9	0,0	10,0	60,0	0,0	0,0	30,0	0,0
Пол										
Мъж	43,2	42,1	9,8	4,9	5,8	69,2	9,6	5,8	9,6	0,0
Жена	46,5	34,4	15,5	3,7	9,4	71,7	7,5	1,9	3,8	5,7
Възраст – групи										
15 – 29	43,9	40,6	0,0	15,5	0,0	86,4	4,5	4,5	4,5	0,0
30 – 59	42,8	41,2	16,0	0,0	10,4	64,9	10,4	3,9	6,5	3,9
60 +	50,8	30,9	12,2	6,1	0,0	83,3	0,0	0,0	16,7	0,0
Доход – групи										
До 250 лева	41,8	18,3	21,7	18,2	0,0	66,7	0,0	0,0	33,3	0,0
251 – 500 лева	39,3	36,6	24,1	0,0	15,4	61,5	7,7	0,0	7,7	7,7
501 – 750 лева	58,3	41,7	0,0	0,0	7,7	69,2	7,7	0,0	15,4	0,0
751 – 1000 лева	64,9	9,1	9,1	16,9	10,0	70,0	10,0	5,0	5,0	0,0
1001 – 1500 лева	0,0	75,6	0,0	24,4	8,3	75,0	0,0	16,7	0,0	0,0
Над 1500	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	76,9	15,4	0,0	7,7	0,0

Източник: НИП 2009.

5. КРАЖБИ С ВЗЛОМ

ТАБЛИЦА 5.1. КОЛКО ПЪТИ СА СЕ СЛУЧВАЛИ КРАЖБИ С ВЗЛОМ ПРЕЗ 2008 Г.?

	НИП 2008						НИП 2009				
	веднъж	два пъти	три пъти	четири пъти	пет или повече пъти	НЗ/НО	веднъж	два пъти	три пъти	пет или повече пъти	НЗ/НО
Населено място											
София	77,3	10,4	12,3	0,0	0,0	0,0	75,0	25,0	0,0	0,0	0,0
Областен град	63,7	26,6	4,3	5,4	0,0	0,0	84,6	0,0	7,7	7,7	0,0
Друг град	67,3	6,8	20,0	0,0	5,9	0,0	62,5	25,0	0,0	0,0	12,5
Село	38,2	36,4	18,4	0,0	0,0	7,0	62,5	37,5	0,0	0,0	0,0
Пол											
Мъж	58,2	23,6	11,2	4,0	0,0	3,1	71,4	17,9	3,6	3,6	3,6
Жена	62,9	20,4	13,7	0,0	3,0	0,0	69,2	30,8	0,0	0,0	0,0
Възраст – групи											
15 – 29	84,3	15,7	0,0	0,0	0,0	0,0	60,0	40,0	0,0	0,0	0,0
30 – 59	57,8	24,3	13,2	4,6	0,0	0,0	73,1	19,2	3,8	0,0	3,8
60 +	50,6	22,7	18,0	0,0	3,9	4,7	70,0	20,0	0,0	10,0	0,0
Доход – групи											
До 250 лева	37,0	41,0	6,9	8,5	0,0	6,6	87,5	12,5	0,0	0,0	0,0
251 – 500 лева	58,9	31,3	0,0	0,0	9,9	0,0	69,2	23,1	7,7	0,0	0,0
501 – 750 лева	77,0	23,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	16,7	0,0	16,7	16,7
751 – 1000 лева	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1001 – 1500 лева	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0	0,0	0,0
Над 1500 лева	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	66,7	33,3	0,0	0,0	0,0

Източник: НИП 2009.

ТАБЛИЦА 5.2. (ПОСЛЕДНИЯТ ПЪТ, КОГАТО СЕ СЛУЧИ КРАЖБА С ВЗЛОМ) НЯКОЙ ОТ ВАШЕТО ДОМАКИНСТВО БЕШЕ ЛИ ВКЪЩИ?

	НИП 2008			НИП 2009		
	да	не	НЗ/НО	да	не	НЗ/НО
Населено място						
София	22,9	77,1	0,0	10,0	90,0	0,0
Областен град	24,2	75,8	0,0	22,0	70,7	7,3
Друг град	52,9	47,1	0,0	35,7	64,3	0,0
Село	18,0	64,2	17,8	22,9	68,6	8,6
Пол						
Мъж	24,4	69,9	5,7	22,8	75,4	1,8
Жена	30,2	66,6	3,2	23,9	68,7	7,5
Възраст – групи						
15 – 29	36,6	56,9	6,5	18,8	75,0	6,3
30 – 59	18,0	77,9	4,0	22,5	74,6	2,8
60 +	36,6	59,8	3,7	27,0	64,9	8,1
Доход – групи						
До 250 лева	22,5	69,7	7,8	40,0	45,0	15,0
251 – 500 лева	26,4	66,3	7,3	20,0	72,0	8,0
501 – 750 лева	44,9	46,1	9,1	31,6	68,4	0,0
751 – 1000 лева	13,5	86,5	0,0	11,8	88,2	0,0
1001 – 1500 лева	63,9	36,1	0,0	11,1	88,9	0,0
Над 1500 лева	31,1	68,9	0,0	40,0	60,0	0,0

Източник: НИП 2009.

6. ОПИТ ЗА КРАЖБА С ВЗЛОМ

ТАБЛИЦА 6.1. КОЛКО ПЪТИ СЕ СЛУЧИ ОПИТ ЗА КРАЖБА С ВЗЛОМ ПРЕЗ 2008 Г.?

	НИП 2008				НИП 2009		
	веднъж	два пъти	три пъти	НЗ/НО	веднъж	два пъти	пет или повече пъти
Населено място							
София	68,7	31,3	0,0	0,0	75,0	12,5	12,5
Областен град	88,3	0,0	5,1	6,6	64,7	35,3	0,0
Друг град	68,3	31,7	0,0	0,0	87,5	12,5	0,0
Село	71,3	28,7	0,0	0,0	71,4	14,3	14,3
Пол							
Мъж	74,5	14,3	4,9	6,3	64,7	23,5	11,8
Жена	92,7	7,3	0,0	0,0	78,3	21,7	0,0
Възраст – групи							
15 – 29	62,9	37,1	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
30 – 59	93,2	0,0	0,0	6,8	60,9	30,4	8,7
60 +	63,7	23,8	12,5	0,0	81,8	18,2	0,0
Доход – групи							
До 250 лева	30,0	0,0	30,6	39,4	100,0	0,0	0,0
251 – 500 лева	91,3	8,7	0,0	0,0	80,0	20,0	0,0
501 – 750 лева	100,0	0,0	0,0	0,0	70,0	30,0	0,0
751 – 1000 лева	100,0	0,0	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0
1001 – 1500 лева	39,4	60,6	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Над 1500 лева	62,2	0,0	37,8	0,0	71,4	28,6	0,0

Източник: НИП 2009.

7. ГРАБЕЖ

Таблица 7.1. Колко пъти се е случвал грабеж през 2008 г.?

	НИП 2008			НИП 2009		
	веднъж	четири пъти	пет или повече пъти	веднъж	два пъти	НЗ/НО
Населено място						
София	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Областен град	63,0	16,9	20,0	50,0	50,0	0,0
Друг град	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Село	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Пол						
Мъж	77,5	0,0	22,5	100,0	0,0	0,0
Жена	85,0	15,0	0,0	50,0	25,0	25,0
Възраст – групи						
15 – 29	100,0	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0
30 – 59	100,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
60 +	62,1	17,3	20,5	0,0	0,0	100,0
Доход – групи						
До 250 лева	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
251 – 500 лева	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
501 – 750 лева	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
751 – 1000 лева	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
1001 – 1500 лева	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Над 1500 лева	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0

Източник: НИП 2009.

ТАБЛИЦА 7.2. КЪДЕ СЕ Е СЛУЧВАЛ ГРАБЕЖ (ПОСЛЕДНИЯТ ПЪТ)?

	НИП 2008						НИП 2009					
	в дома	близо до дома	някъде в града или околностите	на работното място	на друго място в страната	НЗ/НО	в дома	близо до дома	някъде в града или околностите	на работното място	на друго място в страната	НЗ/НО
Населено място												
София	0,0	31,3	23,9	31,6	13,2	0,0	0,0	66,7	33,3	0,0	0,0	0,0
Областен град	9,4	35,1	32,8	13,2	0,0	9,4	11,1	44,4	11,1	22,2	0,0	11,1
Друг град	9,0	20,2	61,7	0,0	9,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
Село	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	0,0	25,0	25,0	0,0	0,0
Пол												
Мъж	0,0	48,5	23,3	28,1	0,0	0,0	14,3	14,3	28,6	42,9	0,0	0,0
Жена	10,3	19,6	48,9	4,3	11,5	5,3	15,4	53,8	15,4	0,0	7,7	7,7
Възраст – групи												
15 – 29	0,0	20,2	65,7	0,0	14,0	0,0	0,0	50,0	25,0	25,0	0,0	0,0
30 – 59	11,5	30,6	31,5	15,0	5,6	5,9	20,0	40,0	20,0	10,0	10,0	0,0
60 +	0,0	49,6	19,0	31,4	0,0	0,0	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0
Доход – групи												
До 250 лева	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
251 – 500 лева	0,0	63,8	36,2	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0	0,0	0,0
501 – 750 лева	0,0	47,9	52,1	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
751 – 1000 лева	0,0	29,2	32,1	23,1	15,6	0,0	50,0	0,0	0,0	50,0	0,0	0,0
1001 – 1500 лева	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	25,0	75,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Над 1500 лева	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Източник: НИП 2009.

8. КРАЖБА НА ЛИЧНО ИМУЩЕСТВО

Таблица 8.1. Колко пъти се е случвала кражба на лично имущество през 2008 г.?

	НИП 2008				НИП 2009				
	веднъж	два пъти	три пъти	пет или повече пъти	веднъж	два пъти	три пъти	четири пъти	пет или повече пъти
Населено място									
София	80,8	14,5	4,7	0,0	85,7	7,1	7,1	0,0	0,0
Областен град	73,8	12,2	7,4	6,7	78,1	15,6	0,0	3,1	3,1
Друг град	88,2	11,8	0,0	0,0	76,9	23,1	0,0	0,0	0,0
Село	82,9	17,1	0,0	0,0	80,0	20,0	0,0	0,0	0,0
Пол									
Мъж	74,0	14,6	6,7	4,8	72,0	20,0	0,0	4,0	4,0
Жена	85,0	12,8	2,1	0,0	83,7	14,3	2,0	0,0	0,0
Възраст – групи									
15 – 29	85,1	14,9	0,0	0,0	77,8	11,1	0,0	5,6	5,6
30 – 59	75,5	14,6	5,2	4,7	75,7	21,6	2,7	0,0	0,0
60 +	81,7	9,2	9,2	0,0	89,5	10,5	0,0	0,0	0,0
Доход – групи									
До 250 лева	62,1	37,9	0,0	0,0	66,7	33,3	0,0	0,0	0,0
251 – 500 лева	60,0	21,7	12,8	5,5	75,0	25,0	0,0	0,0	0,0
501 – 750 лева	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
751 – 1000 лева	90,2	9,8	0,0	0,0	80,0	20,0	0,0	0,0	0,0
1001 – 1500 лева	59,4	40,6	0,0	0,0	83,3	16,7	0,0	0,0	0,0
Над 1500 лева	100,0	0,0	0,0	0,0	75,0	0,0	0,0	25,0	0,0

Източник: НИП 2009.

ТАБЛИЦА 8.2. КЪДЕ СЕ СЛУЧИ КРАЖБАТА НА ЛИЧНО ИМУЩЕСТВО (ПОСЛЕДНИЯТ ПЪТ)?

	НИП 2008						НИП 2009					
	в дома	близо до дома	някъде в града или околностите	на работното място	на друго място в страната	НЗ/НО	в дома	близо до дома	някъде в града или околностите	на работното място	на друго място в страната	НЗ/НО
Населено място												
София	1,3	12,8	75,2	4,4	6,3	0,0	16,7	22,2	52,8	5,6	2,8	0,0
Областен град	17,6	25,5	29,0	11,9	13,6	2,4	7,6	21,2	54,5	4,5	9,1	3,0
Друг град	8,0	12,1	37,6	17,1	22,8	2,4	23,8	9,5	42,9	4,8	14,3	4,8
Село	25,4	9,5	24,5	9,1	31,4	0,0	31,8	13,6	22,7	18,2	9,1	4,5
Пол												
Мъж	14,5	12,5	40,8	9,7	21,1	0,0	25,0	17,9	37,5	8,9	7,1	3,6
Жена	9,1	20,4	48,1	10,4	10,6	0,7	10,1	19,1	53,9	5,6	9,0	2,2
Възраст – групи												
15 – 29	7,8	21,7	43,9	13,8	12,9	0,0	11,1	19,4	50,0	2,8	13,9	2,8
30 – 59	14,0	9,5	45,5	11,2	17,8	2,2	16,7	16,7	44,4	11,1	6,9	4,2
60 +	10,9	26,4	46,3	3,1	11,7	1,6	18,9	21,6	51,4	2,7	5,4	0,0
Доход – групи												
До 250 лева	54,1	21,7	13,6	0,0	10,6	0,0	30,0	10,0	50,0	0,0	10,0	0,0
251 – 500 лева	21,9	22,3	38,7	6,8	10,3	0,0	14,8	29,6	40,7	7,4	7,4	0,0
501 – 750 лева	5,1	18,7	65,4	6,1	4,7	0,0	29,4	0,0	52,9	5,9	11,8	0,0
751 – 1000 лева	8,0	18,5	42,8	3,4	27,4	0,0	7,7	23,1	42,3	11,5	15,4	0,0
1001 – 1500 лева	8,2	17,8	34,5	26,7	4,2	8,6	15,4	0,0	76,9	0,0	7,7	0,0
над 1500 лева	38,4	0,0	0,0	61,6	0,0	0,0	10,0	40,0	30,0	0,0	10,0	10,0

Източник: НИП 2009.

9. СЕКСУАЛНИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ

ТАБЛИЦА 9.1. КЪДЕ СЕ СЛУЧИ ТОВА (ПОСЛЕДНИЯТ ПЪТ): В ДОМА ВИ, БЛИЗО ДО ДОМА ВИ, НА РАБОТНОТО ВИ МЯСТО, НЯКЪДЕ В ГРАДА ИЛИ ОКОЛНОСТИТЕ?

	НИП 2008				НИП 2009			
	у дома	близо до дома	някъде в града или околностите	на работното място	у дома	близо до дома	някъде в града или околностите	на друго място в страната
Населено място								
София	0,0	24,1	48,3	27,6	14,3	42,9	42,9	0,0
Областен град	20,1	79,9	0,0	0,0	0,0	0,0	33,3	66,7
Друг град	55,3	20,1	24,6	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0
Село	0,0	0,0	100,0	0,0	50,0	0,0	50,0	0,0
Пол								
Мъж	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	50,0	50,0	0,0
Жена	25,2	41,7	33,1	0,0	16,7	25,0	41,7	16,7
Възраст – групи								
15 – 29	23,7	44,7	31,6	0,0	12,5	25,0	37,5	25,0
30 – 59	21,5	21,5	26,9	30,1	16,7	33,3	50,0	0,0
Доход – групи								
251 – 500 лева	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
501 – 750 лева	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	25,0	75,0	0,0
751 – 1000 лева	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	33,3	66,7
1001 – 1500 лева	0,0	0,0	100,0	0,0	33,3	33,3	33,3	0,0
над 1500 лева	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0

Източник: НИП 2009.

ТАБЛИЦА 9.2. КАК БИХТЕ ОПРЕДЕЛИЛИ ИНЦИДЕНТА: КАТО ИЗНАСИЛВАНЕ (ПРИНУДИТЕЛНО СНОШЕНИЕ), ОПИТ ЗА ИЗНАСИЛВАНЕ, БЛУДСТВО ИЛИ ПРОСТО КАТО АГРЕСИВНО ПОВЕДЕНИЕ?

	НИП 2008				НИП 2009			
	изнасил- ване	опит за изнасил- ване	агресив- но по- ведение	НЗ/НО	изнасил- ване	опит за изнасил- ване	агресив- но по- ведение	блуд- ство
Населено място								
София	0,0	0,0	48,3	51,7	14,3	14,3	42,9	28,6
Областен град	20,1	24,6	55,3	0,0	0,0	33,3	66,7	0,0
Друг град	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0
Село	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0
Пол								
Мъж	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	50,0	0,0	50,0
Жена	15,2	8,2	68,4	8,2	8,3	25,0	58,3	8,3
Възраст – групи								
15 – 29	0,0	10,5	78,9	10,5	0,0	37,5	62,5	0,0
30 – 59	48,4	0,0	21,5	30,1	16,7	16,7	33,3	33,3
Доход – групи								
До 250 лева	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
251 – 500 лева	0,0	50,0	0,0	50,0	0,0	0,0	100,0	0,0
501 – 750 лева	0,0	0,0	0,0	0,0	25,0	25,0	25,0	25,0
751 – 1000 лева	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	33,3	66,7	0,0
1001 – 1500 лева	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	33,3	33,3	33,3
над 1500 лева	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0

Източник: НИП 2009.

10. НАПАДЕНИЕ И ЗАПЛАХА

Таблица 10.1. Колко пъти са се случвали нападение и заплаха през 2008 г.?

	НИП 2008					НИП 2009				
	веднъж	два пъти	три пъти	четири пъти	пет или повече пъти	веднъж	два пъти	три пъти	четири пъти	пет или повече пъти
Населено място										
София	56,1	25,6	0,0	0,0	18,3	50,0	37,5	12,5	0,0	0,0
Областен град	81,9	18,1	0,0	0,0	0,0	80,0	10,0	0,0	0,0	10,0
Друг град	39,1	38,1	16,1	0,0	6,7	80,0	10,0	0,0	10,0	0,0
Село	68,4	10,6	0,0	10,6	10,4	22,2	44,4	0,0	22,2	11,1
Пол										
Мъж	61,5	18,4	7,9	6,1	6,1	56,3	25,0	0,0	12,5	6,3
Жена	57,8	28,8	4,2	0,0	9,2	61,9	23,8	4,8	4,8	4,8
Възраст – групи										
15 – 29	58,5	41,5	0,0	0,0	0,0	71,4	28,6	0,0	0,0	0,0
30 – 59	75,8	7,6	9,5	0,0	7,2	56,5	26,1	0,0	8,7	8,7
60 +	44,9	25,2	7,3	6,6	16,0	57,1	14,3	14,3	14,3	0,0
Доход – групи										
До 250 лева	80,1	10,0	0,0	0,0	10,0	75,0	25,0	0,0	0,0	0,0
251 – 500 лева	40,4	29,7	8,2	6,3	15,3	33,3	33,3	0,0	33,3	0,0
501 – 750 лева	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	83,3	16,7	0,0	0,0	0,0
751 – 1000 лева	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	71,4	14,3	0,0	14,3	0,0
1001 – 1500 лева	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	66,7	0,0	0,0	33,3
Над 1500 лева	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Източник: НИП 2009.

ТАБЛИЦА 10.2. КЪДЕ СЕ СЛУЧИ НАПАДЕНИЕТО ИЛИ ЗАПЛАХАТА (ПОСЛЕДНИЯТ ПЪТ): В ДОМА ВИ, БЛИЗО ДО ДОМА ВИ, НА РАБОТНОТО ВИ МЯСТО, НЯКЪДЕ В ГРАДА ИЛИ ОКОЛНОСТИТЕ?

	НИП 2008						НИП 2009					
	в дома	близо до дома	някъде в града или околностите	на работното място	на друго място в страната	НЗ/НО	в дома	близо до дома	някъде в града или околностите	на работното място	на друго място в страната	НЗ/НО
Населено място												
София	25,5	42,7	21,9	0,0	10,0	0,0	12,5	37,5	25,0	12,5	12,5	0,0
Областен град	19,5	41,8	28,9	7,0	0,0	2,8	8,0	32,0	28,0	20,0	4,0	8,0
Друг град	14,0	22,4	43,1	10,4	4,7	5,3	37,5	31,3	18,8	6,3	6,3	0,0
Село	59,0	24,6	8,6	7,9	0,0	0,0	37,5	43,8	6,3	12,5	0,0	0,0
Пол												
Мъж	13,2	38,0	36,2	0,0	8,1	4,5	11,1	33,3	40,7	11,1	3,7	0,0
Жена	31,7	29,8	25,2	11,6	0,0	1,7	28,3	37,0	8,7	15,2	6,5	4,3
Възраст – групи												
15 – 29	10,9	25,7	45,6	17,8	0,0	0,0	12,5	37,5	37,5	12,5	0,0	0,0
30 – 59	22,9	33,9	28,3	2,9	7,6	4,3	20,5	34,1	13,6	18,2	9,1	4,5
60 +	38,8	38,2	16,4	3,3	0,0	3,3	38,5	38,5	23,1	0,0	0,0	0,0
Доход – групи												
До 250 лева	30,1	30,7	34,8	0,0	0,0	4,5	25,0	50,0	0,0	25,0	0,0	0,0
251 – 500 лева	19,7	38,0	18,6	17,6	6,2	0,0	15,4	53,8	15,4	7,7	0,0	7,7
501 – 750 лева	36,3	22,4	41,3	0,0	0,0	0,0	36,4	27,3	18,2	9,1	0,0	9,1
751 – 1000 лева	0,0	72,1	27,9	0,0	0,0	0,0	23,1	30,8	23,1	23,1	0,0	0,0
1001 – 1500 лева	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	0,0	0,0	25,0	25,0	0,0
над 1500 лева	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	33,3	66,7	0,0

Източник: НИП 2009.

ТАБЛИЦА 10.3. КАТО ЦЯЛО КОЛКО СЕРИОЗЕН БЕШЕ ИНЦИДЕНТЪТ ЗА ВАС ИЛИ ЗА ВАШЕТО ДОМАКИНСТВО?

МНОГО СЕРИОЗЕН, ДОНЯКЪДЕ СЕРИОЗЕН ИЛИ НЕ МНОГО СЕРИОЗЕН?

	НИП 2008				НИП 2009			
	много сериозен	донякъде сериозен	не много сериозен	НЗ/НО	много сериозен	донякъде сериозен	не много сериозен	НЗ/НО
Населено място								
София	34,1	40,4	17,7	7,7	31,3	37,5	18,8	12,5
Областен град	32,1	49,1	11,7	7,1	44,0	20,0	20,0	16,0
Друг град	33,8	29,8	27,3	9,1	31,3	25,0	31,3	12,5
Село	57,9	17,5	16,0	8,6	37,5	37,5	25,0	0,0
Пол								
Мъж	25,8	42,3	20,9	11,0	25,9	22,2	40,7	11,1
Жена	43,8	33,1	16,9	6,2	43,5	32,6	13,0	10,9
Възраст – групи								
15 – 29	31,1	52,4	16,4	0,0	56,3	18,8	12,5	12,5
30 – 59	47,1	27,4	14,4	11,2	27,3	36,4	22,7	13,6
60 +	28,6	34,6	25,6	11,3	46,2	15,4	38,5	0,0
Доход – групи								
До 250 лева	33,9	29,5	25,5	11,0	62,5	12,5	25,0	0,0
251 – 500 лева	44,9	25,8	14,2	15,2	30,8	38,5	15,4	15,4
501 – 750 лева	58,4	28,3	13,4	0,0	36,4	18,2	27,3	18,2
751 – 1000 лева	0,0	72,1	27,9	0,0	38,5	38,5	15,4	7,7
1001 – 1500 лева	0,0	0,0	100,0	0,0	50,0	25,0	25,0	0,0
над 1500	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	66,7	33,3	0,0

ТАБЛИЦА 10.4. СПОРЕД ВАС ТОЗИ ИНЦИДЕНТ ПРЕСТЪПЛЕНИЕ ЛИ Е?

	НИП 2008			НИП 2009		
	да	не	НЗ/НО	да	не	НЗ/НО
Населено място						
София	84,5	7,7	7,7	56,3	18,8	25,0
Областен град	76,1	3,4	20,5	64,0	12,0	24,0
Друг град	81,0	4,6	9,1	68,8	12,5	18,8
Село	75,4	16,0	8,6	75,0	18,8	6,3
Пол						
Мъж	66,4	9,4	24,1	59,3	22,2	18,5
Жена	86,7	4,5	8,8	69,6	10,9	19,6
Възраст – групи						
15 – 29	94,5	5,5	0,0	68,8	6,3	25,0
30 – 59	69,6	3,1	27,4	63,6	13,6	22,7
60 +	77,2	11,6	11,3	69,2	30,8	0,0
Доход – групи						
До 250 лева	78,1	10,8	11,0	62,5	37,5	0,0
251 – 500 лева	69,1	9,6	21,3	61,5	15,4	23,1
501 – 750 лева	85,1	0,0	14,9	63,6	0,0	36,4
751 – 1000 лева	40,3	27,9	31,8	61,5	15,4	23,1
1001 – 1500 лева	100,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0
Над 1500 лева	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0

Източник: НИП 2009.

ПУБЛИКАЦИИ НА ЦЕНТЪРА ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДЕМОКРАЦИЯТА

Корупция и контрабанда: мониторинг и превенция. Второ преработено и допълнено издание, С., 2000.

ISBN 954-477-086-0

Контрабандните канали в Югоизточна Европа, С., 2002.

ISBN 954-477-098-4

Антикорупция, Учебно помагало, С., 2003, 2 разширено изд.

ISBN 954-477-109-3

Доклад за оценка на корупцията 2003, С., 2004.

Институцията омбудсман в Европа и България, С., 2003.

ISBN 954-477-110-7

Корупция и антикорупция, С., 2003.

ISBN 954-477-102-6

Пазарът на наркотици в България, С., 2003.

ISBN: 954-477-111-5

Институцията омбудсман в Европа и България: правна същност и практика, С., 2004.

ISBN 954-477-122-0

Скритата икономика в България, С., 2004.

ISBN 954-477-120-4

Корупционни практики и превенция на корупцията, С., 2004.

ISBN 954-477-113-1

Партньори в престъпността: рисковете от симбиозата между сектора за сигурност и организираната престъпност в Югоизточна Европа, С., 2004.

ISBN: 954-477-114-X

Българският износ на оръжие: оценка на контролния механизъм върху експорта на малки оръжия и леко въоръжение, С., 2004.

ISBN 954-477-116-6

Транспорт, контрабанда и организирана престъпност, С., 2004.

ISBN 954-477-118-2

Институцията омбудсман в България, С., 2005.

ISBN 954-477-130-1

Антикорупционните реформи в България, С., 2005.

ISBN 954-477-128-1

Корупцията при данъчното облагане. Предизвикателства пред данъчната политика и администрация, С., 2005.

ISBN: 954-477-131-X

Тенденции на престъпността в България: полицейска статистика и виктимизационни изследвания, С., 2005.

ISBN 954-477-125-5

Съдебната реформа: Прокуратурата и разследващите органи в контекста на членството в Европейския съюз, ред. Мария Йорданова, Димитър Марков, С., 2005.

ISBN: 954-477-133-6

Съдът, Прокуратурата и разследващите органи в държавите – членки на Европейския съюз, и страните кандидатки, С., 2005.

ISBN 954-477-129-8

Антикорупционните реформи в България на прага на членството в Европейския съюз, С., 2006.

ISBN-10: 954-477-137-9

ISBN-13: 978-954-477-137-9

Антикорупционните реформи в България. Основни резултати и рискове, С., 2007.

ISBN: 978-954-477-145-4

Престъпление без наказание. Противодействие на корупцията и организираната престъпност в България, С., 2009.

ISBN: 978-954-477-157-7

Полицията в модерното общество: необходимата реформа в България, С., 2009.

ISBN 978-954-477-159-1

Мониторинг и оценка на публични политики и програми, С., 2009.

ISBN 978-954-477-160-7

